

คู่มือสร้างความร่วมมือระหว่าง

สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

(South East Asia National Human Rights Institutions Forum: SEANF)

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

กันยายน ๒๕๖๔

คำนำ

คู่มือสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asia National Human Rights Institutions Forum: SEANF) ฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นคู่มือการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่สำนักงาน กสม. ในบริบทของ SEANF เพื่อสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรในเวทีระหว่างประเทศและการขับเคลื่อนความร่วมมือให้เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับที่มาของ SEANF รูปแบบการดำเนินงาน ความเชื่อมโยงกับกลไกสิทธิมนุษยชนอื่น บทบาทของ SEANF และบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ในกรอบความร่วมมือ SEANF โดยเนื้อหาแบ่งออกเป็น ๖ บท ได้แก่ บทที่ ๑ บทนำ บทที่ ๒ ความเป็นมาและโครงสร้างของกรอบความร่วมมือ SEANF บทที่ ๓ รูปแบบการดำเนินงานและกลไกภายใต้ความร่วมมือของ SEANF บทที่ ๔ ความเชื่อมโยงของ SEANF กับกลไกความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนในระดับโลกและระดับภูมิภาค บทที่ ๕ ประมวล และวิเคราะห์บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในกรอบความร่วมมือ SEANF: ความสำเร็จ และความท้าทาย และบทที่ ๖ ขั้นตอนและการเตรียมการเข้าร่วมการประชุมของ SEANF

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยสำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ มุ่งหวังว่าคู่มือนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจภาพรวมการทำงานของ SEANF ได้ในเบื้องต้น และจะเป็นประโยชน์ในการประสานความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับ SEANF ให้เกิดความก้าวหน้าได้ต่อไป

กลุ่มงานความร่วมมือสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ๒

สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

กันยายน ๒๕๖๔

สารบัญ

คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	จ
วิธีการใช้คู่มือ	ญ
บัญชีคำย่อ	ฎ
บทที่ ๑ บทนำ	ด
๑.๑ กลไกสิทธิมนุษยชนภายใต้กรอบของอาเซียน	๒
๑.๒ กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	๕
๑.๓ สถานการณ์ความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคในปัจจุบัน	๖
บทที่ ๒ ความเป็นมาและโครงสร้างของกรอบความร่วมมือ SEANF	๙
๒.๑ ความเป็นมาของ SEANF	๑๐
๒.๒ สมาชิก SEANF	๑๓
๒.๓ โครงสร้างและรูปแบบการดำเนินงานของ SEANF	๑๕
๒.๓.๑ การทำหน้าที่ประธาน SEANF	๑๕
๒.๓.๒ การตัดสินใจของ SEANF	๑๗
๒.๓.๓ การดำเนินการของ SEANF	๑๗
๒.๔ ขอบบังคับการดำเนินงาน (Rules of Procedure: RoP) ของ SEANF	๑๗
๒.๕ การเตรียมการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวร SEANF (SEANF Permanent Secretariat)	๑๙
๒.๕.๑ ความเป็นมาของการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวร SEANF	๑๙
๒.๕.๒ หน้าที่และอำนาจของสำนักเลขาธิการถาวร SEANF ตามข้อบังคับการดำเนินงาน (RoP)	๒๐

บทที่ ๓	รูปแบบการดำเนินงานและกลไกภายใต้ความร่วมมือของ SEANF	๒๒
	๓.๑ การประชุมภายใต้กรอบความร่วมมือ SEANF	๒๓
	๓.๒ แผนยุทธศาสตร์ของ SEANF (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และประเด็นยุทธศาสตร์ด้านสิทธิมนุษยชน (Strategic Human Rights Priorities)	๒๔
	๓.๒.๑ ขอบเขตการดำเนินงาน (Strategic Areas)	๒๔
	๓.๒.๒ ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านสิทธิมนุษยชน (Strategic Human Rights Priorities)	๒๕
บทที่ ๔	ความเชื่อมโยงระหว่าง SEANF กับกลไกความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนในระดับโลกและระดับภูมิภาค	๒๗
	๔.๑ ความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในระดับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (APF) และในระดับโลก (GANHRI)	๒๘
	๔.๒ ความร่วมมือกับกลไกด้านสิทธิมนุษยชนของอาเซียน	๓๑
	๔.๓ ความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้เสียในภูมิภาค	๓๒
บทที่ ๕	ประมวลและวิเคราะห์บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๓๔
	ในกรอบความร่วมมือ SEANF: ความสำเร็จและความท้าทาย	
	๕.๑ ประสบการณ์และความสำเร็จที่สำคัญของ SEANF ที่ผ่านมา	๓๔
	๕.๑.๑ การมีสถานะเป็นนิติบุคคลที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือ	๓๕
	๕.๑.๒ การแสดงจุดยืนและการตอบสนองต่อประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญร่วมกัน	๓๕
	๕.๑.๓ การรณรงค์ด้านสิทธิมนุษยชนและการสร้างเครือข่ายในภูมิภาค	๓๖
	๕.๒ บทบาทของ กสม.	๓๗
	๕.๒.๑ การทำหน้าที่ประธาน SEANF	๓๗
	๕.๒.๒ การสนับสนุนการดำเนินงานของ SEANF	๓๘
	๕.๒.๓ บทบาทเด่นของ กสม.	๓๘
	๕.๓ วิเคราะห์แนวโน้มความร่วมมือและประเด็นที่ SEANF มีความสนใจร่วมกันในอนาคต	๔๐
	๕.๔ ข้อท้าทายและแนวทางการพัฒนาของ SEANF รวมทั้งบทบาทในอนาคตของ กสม. ไทย	๔๑
	๕.๔.๑ ข้อท้าทายของ SEANF	๔๑
	๕.๔.๒ แนวทางการพัฒนาความร่วมมือ	๔๒
	๕.๔.๓ บทบาทในอนาคตของ กสม. ไทยในเวทีของ SEANF	๔๒
บทที่ ๖	ขั้นตอนและกระบวนการเข้าร่วมการประชุมของ SEANF	๔๔
	๖.๑ ขั้นตอนการเตรียมการก่อนการประชุม	๔๕
	๖.๒ ขั้นตอนการดำเนินการระหว่างการประชุม	๔๖
	๖.๓ ขั้นตอนภายหลังการประชุม	๔๖

บรรณานุกรม

๕๔

ภาคผนวก

๕๖

- บัญชี QR Code

๕๗

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

คู่มือสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asia National Human Rights Institutions Forum: SEANF) ฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยกลุ่มงานความร่วมมือสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ๒ สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นคู่มือการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเกี่ยวกับภารกิจด้านการสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรในเวทีระหว่างประเทศ

สำหรับความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของต่างประเทศในกรอบ SEANF ซึ่งเป็นกรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคจัดตั้งขึ้นเพื่อประสานความร่วมมือในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนระหว่างกัน รวมทั้งการตอบสนองต่อสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในภูมิภาคที่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน (common issues) ซึ่งปัจจุบัน SEANF ประกอบด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เป็นสมาชิก ๖ ประเทศ ได้แก่

(๑) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของอินโดนีเซีย (National Commission on Human Rights of Indonesia หรือ Komisi Nasional Hak Asasi Manusia : Komnas HAM)

(๒) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของมาเลเซีย (Human Rights Commission of Malaysia หรือ Suruhanjaya Hak Asasi Manusia : SUHAKAM)

(๓) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของเมียนมา (Myanmar National Human Rights Commission: MNHRC)

(๔) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของฟิลิปปินส์ (Commission on Human Rights of the Philippines: CHRP)

(๕) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือ กสม. (National Human Rights Commission of Thailand: NHRCT)

(๖) ผู้ตรวจการแผ่นดินของติมอร์ - เลสเต (Provedor for Human Rights and Justice หรือ Provedória dos Direitos Humanos e Justiça: PDHJ) Timor-Leste

เนื้อหาของคู่มือฉบับนี้ แบ่งออกเป็น ๖ บท โดยในบทที่ ๑-๕ เป็นเนื้อหาที่จะช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับกลไกสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และกรอบความร่วมมือ SEANF ส่วนบทที่ ๖ จะช่วยให้ทราบแนวทางเบื้องต้นในการเตรียมการเข้าร่วมการประชุมในกรอบความร่วมมือ SEANF สำคัญโดยสังเขปของบทที่ ๑-๖ มีดังนี้

บทที่ ๑ บทนำ มีสาระสำคัญเกี่ยวกับกลไกสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีกลไก ๒ ส่วน ได้แก่ **กลไกสิทธิมนุษยชนภายใต้กรอบของอาเซียน (ASEAN)** ประกอบด้วย

(๑) คณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights: AICHR)

(๒) คณะกรรมาธิการอาเซียนว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีและสิทธิเด็ก (ASEAN Commission on the Promotion of the Rights of Women and Children: ACWC)

(๓) คณะกรรมการอาเซียนว่าด้วยการปฏิบัติให้เป็นไปตามปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของแรงงานต่างด้าว (ASEAN Committee to Implement the Declaration on the Protection and Promotion of the Rights of Migrant Workers: ACMW)

และกลไกของกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEANF) ซึ่งมุ่งการทำงานที่ในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนเช่นเดียวกัน โดยทั้ง ๒ กลไกสามารถส่งเสริมการทำงานซึ่งกันและกันได้ แต่สถานการณ์ความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคที่ผ่านมาระหว่างกลไกทั้ง ๒ ส่วนยังไม่ปรากฏเด่นชัด และอาเซียนยังไม่ได้ให้การรับรองกลไกความร่วมมือของ SEANF อย่างเป็นทางการ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันมีความพยายามในการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง AICHR และ SEANF มากขึ้น

บทที่ ๒ ความเป็นมาและโครงสร้างของกรอบความร่วมมือ SEANF มีสาระสำคัญกล่าวถึงความเป็นมาของ SEANF ที่เริ่มก่อตั้งจากสมาชิก ๔ สถาบัน ได้แก่ อินโดนีเซีย (Komnas HAM) ฟิลิปปินส์ (CHRP) มาเลเซีย (SUHAKAM) และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งต่อมาสมาชิกได้มีการลงนามในเอกสารปฏิญญาความร่วมมือในการจัดตั้งกรอบความร่วมมือดังกล่าวอย่างเป็นทางการ ซึ่งเรียกว่า “Declaration of Cooperation” (ปฏิญญาความร่วมมือ) เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๐ โดยประธานสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรือผู้แทนของแต่ละสถาบัน ต่อมาติมอร์-เลสเต (PDHJ) และเมียนมา (MNHRC) ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก SEANF ในปี ๒๕๕๓ และ ปี ๒๕๕๕ ตามลำดับ

SEANF มีโครงสร้างและรูปแบบการดำเนินงานของที่เป็นไปตามข้อบังคับการดำเนินงาน (Rules of Procedure: RoP) ของ SEANF ซึ่งเป็นเอกสารอ้างอิงในการทำงานและความร่วมมือของ SEANF โดยประธานสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เป็นสมาชิก SEANF ได้ร่วมลงนามเพื่อให้ RoP มีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการในการประชุมประจำปี SEANF ครั้งที่ ๑๗ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ซึ่งใน RoP จะระบุขอบเขตการทำงานที่สำคัญ อาทิ วัตถุประสงค์ของ SEANF การทำหน้าที่ประธาน SEANF ซึ่งจะต้องหมุนเวียนตามลำดับ

อักษรภาษาอังกฤษของชื่อประเทศ การตัดสินใจที่ใช้หลักฉันทามติ (consensus) การรับสมาชิก การจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวร SEANF (SEANF Permanent Secretariat) หน้าที่และอำนาจของสำนักเลขาธิการถาวร SEANF โครงสร้างและรูปแบบการทำงานของสำนักงานเลขาธิการถาวร SEANF เป็นต้น โดยการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวรของ SEANF เป็นวาระที่สำคัญต่อเนื่องของ SEANF นับตั้งแต่ที่ที่ประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๑๑ เมื่อปี ๒๕๕๗ ได้เห็นชอบให้มีการจัดตั้งสำนักงาน ณ กรุงจาการ์ตา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย เพื่อเป็นหน่วยงานหลักสำหรับจัดการงานด้านเลขานุการของ SEANF โดยมี Komnas HAM เป็นสถาบันหลักในการเตรียมการ และสมาชิก SEANF อื่น ๆ ให้ความสนับสนุนในด้านการจัดทำเอกสารประกอบการจัดตั้ง ได้แก่ RoP และข้อตกลงของประเทศเจ้าภาพ (Host Country Agreement: HCA) รวมทั้งความร่วมมือที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในด้านอื่น ๆ ที่จะสนับสนุนให้การจัดตั้งสำนักงานเลขานุการของ SEANF บรรลุผลสำเร็จ

บทที่ ๓ รูปแบบการดำเนินงานและกลไกภายใต้ความร่วมมือของ SEANF มีสาระสำคัญที่กล่าวถึงการประชุมภายใต้กรอบความร่วมมือ SEANF ซึ่งมี ๔ ลักษณะ ได้แก่

- (๑) การประชุมประจำปีของ SEANF (SEANF Annual Meeting) จัดขึ้นปีละ ๑ ครั้ง
- (๒) การประชุมระดับเจ้าหน้าที่ (Technical Working Group Meeting: TWG) จัดขึ้นปีละ ๒ ครั้ง เพื่อเตรียมการสู่การประชุมประจำปี
- (๓) การประชุมสมัยพิเศษหรือการประชุมตามแผนงาน/โครงการที่กำหนดขึ้นโดยสมาชิก SEANF
- (๔) การประชุมคณะทำงาน เพื่อพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการเฉพาะ

ความร่วมมือของ SEANF ปัจจุบันอยู่บนกรอบของแผนยุทธศาสตร์ของ SEANF พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ซึ่งได้ระบุประเด็นยุทธศาสตร์ด้านสิทธิมนุษยชน (Strategic Human Rights Priorities) ที่สำคัญร่วมกันไว้ ๖ ด้าน ได้แก่

- (๑) การเคลื่อนย้ายของบุคคล รวมทั้งแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน การค้ามนุษย์ ผู้ลี้ภัย และผู้แสวงหาที่ พัก พิง (The movement of peoples, including migrant workers, trafficking in persons, and refugees and asylum seekers)
- (๒) ธุรกิจและสิทธิมนุษยชน (Business and Human Rights)
- (๓) สิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชน รวมทั้งความยุติธรรมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Environment and Human Rights, including climate justice)
- (๔) ปัญหาการก่อการร้ายและแนวคิดแบบสุดขั้ว (Terrorism and Extremism)
- (๕) สิทธิมนุษยชนของกลุ่มที่เปราะบาง (The rights of vulnerable groups)
- (๖) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

บทที่ ๔ ความเชื่อมโยงระหว่าง SEANF กับกลไกความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนในระดับโลกและระดับภูมิภาค มีสาระสำคัญกล่าวถึงความเชื่อมโยงของ ๓ กลไก ได้แก่

(๑) กรอบความร่วมมือเครือข่ายพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (Global Alliance of National Human Rights Institutions: GANHRI) ปัจจุบันมีสมาชิก ๑๑๘ ประเทศ และกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia Pacific Forum of National Human Rights Institutions: APF) ปัจจุบันมีสมาชิก ๒๕ ประเทศ โดยสมาชิก SEANF ล้วนอยู่ภายใต้กรอบความร่วมมือทั้ง APF และ GANHRI ซึ่งการดำเนินงานทั้ง ๓ กรอบล้วนเชื่อมโยงกัน ที่สำคัญ อาทิ ได้รับการประเมินสถานะจากคณะอนุกรรมการประเมินสถานะของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (Sub-Committee on Accreditation: SCA) ซึ่งเป็นคณะอนุกรรมการภายใต้กลไกของ GANHRI และการพัฒนาศักยภาพในมิติสิทธิมนุษยชนทุกด้านของ APF รวมถึงการสนับสนุนด้านการประเมินสถานะของสมาชิก APF เป็นต้น

(๒) ความร่วมมือกับกลไกด้านสิทธิมนุษยชนของอาเซียนโดยเฉพาะระหว่าง AICHR กับ SEANF

(๓) ความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้เสียในภูมิภาค ทั้งองค์กรภาคประชาสังคม อาทิ สมาคมต่อต้านการทรมาน (Association for the Prevention of Torture: APT) องค์กรทางวิชาการ อาทิ สถาบัน Raoul Wallenberg Institute for Human Rights and Humanitarian Law (RWI) และองค์การระหว่างประเทศในภูมิภาค อาทิ สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights: OHCHR) และโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program: UNDP)

บทที่ ๕ ประมวลและวิเคราะห์บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในกรอบความร่วมมือ SEANF: ความสำเร็จและความท้าทาย มีสาระสำคัญเกี่ยวกับประสบการณ์และความสำเร็จที่สำคัญของ SEANF ที่ผ่านมา ได้แก่

(๑) การมีสถานะเป็นนิติบุคคลที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือ การแสดงจุดยืนและการตอบสนองต่อประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญร่วมกัน การรณรงค์ด้านสิทธิมนุษยชนและการสร้างเครือข่ายในภูมิภาค

(๒) บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการทำหน้าที่ประธาน SEANF การสนับสนุนการดำเนินงานของ SEANF และบทบาทเด่นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ผ่านมา

(๓) วิเคราะห์แนวโน้มความร่วมมือและประเด็นที่ SEANF มีความสนใจร่วมกันในอนาคต

(๔) ข้อท้าทายและแนวทางการพัฒนาของ SEANF รวมทั้งบทบาทในอนาคตของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

บทที่ ๖ ขั้นตอนและการเตรียมการเข้าร่วมการประชุมของ SEANF มีสาระสำคัญเกี่ยวกับขั้นตอนและการเตรียมการก่อนการประชุม ระหว่างการประชุม และภายหลังการประชุม ซึ่งครอบคลุม ๒ ด้าน คือ สารัตถะ

และด้านธุรการการประชุม ซึ่งจะเป็นแนวทางเบื้องต้นในการเตรียมการเข้าร่วมการประชุมในกรอบความร่วมมือ SEANF ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งโดยทั่วไปจะต้องเดินทางไปเข้าร่วมการประชุมในกรอบของ SEANF หรือการเข้าร่วมการประชุมแบบทางไกลในกรอบของ SEANF

แม้ SEANF จะเป็นกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในระดับอนุภูมิภาค แต่ SEANF จัดเป็นกลไกความร่วมมือที่สำคัญในการเชื่อมโยงคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเข้ากับกรอบความร่วมมือในระดับอื่น ๆ รวมทั้งผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ในทุกระดับทั้งในและนอกภูมิภาค ซึ่งความสัมพันธ์ของ SEANF กับกลไกความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนในระดับโลกและระดับภูมิภาคล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อทิศทางการดำเนินการขับเคลื่อนประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้วย

วิธีการใช้คู่มือ

คู่มือสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asia National Human Rights Institutions Forum: SEANF) ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอกรอบภาพรวมของงาน รวมทั้งการรวบรวมข้อมูลและจัดระเบียบข้อมูลการดำเนินงานของ SEANF เพื่อให้ผู้ใช้คู่มือได้เห็นภาพรวมของงานและเข้าใจเป้าหมายในการทำงานโดยใช้เวลาในการศึกษาและทำความเข้าใจไม่มากนัก เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องและเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายของสำนักงาน กสม. สามารถมีส่วนร่วมในการทำงานในกรอบความร่วมมือ SEANF ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนสามารถนำเสนอและแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากกรอบความร่วมมือ SEANF ต่อได้ ซึ่งคู่มือฉบับนี้ออกแบบโดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยให้ผู้ใช้คู่มือสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้นโดยผ่าน QR Code โดยเฉพาะในส่วน of ข้อมูลที่เป็นรายละเอียดเพิ่มเติม และข้อมูลที่มีลักษณะเป็นพลวัต (dynamic) ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงได้ง่าย เพื่อขยายความรู้หรือความเข้าใจเฉพาะเรื่อง

วัตถุประสงค์

คู่มือการดำเนินงานของ SEANF จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์

(๑) เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และกรอบความร่วมมือ SEANF (บทที่ ๑-๕) ซึ่งมีข้อมูลประกอบด้วย ภาพรวมของโครงสร้างและประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนของภูมิภาค ความเป็นมาและโครงสร้างของกรอบความร่วมมือ SEANF รูปแบบการดำเนินงานและกลไกภายใต้ความร่วมมือของ SEANF ความร่วมมือของ SEANF กับกลไกและความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนในระดับโลกและระดับภูมิภาค และบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในกรอบความร่วมมือ SEANF ความสำเร็จ และความท้าทาย

(๒) เพื่อนำเสนอขั้นตอนและการเตรียมการเข้าร่วมการประชุมของ SEANF (บทที่ ๖) โดยจะเป็นแนวทางเบื้องต้นในการเตรียมการเข้าร่วมการประชุมในกรอบความร่วมมือ SEANF ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติโดยทั่วไปที่จะต้องเดินทางไปเข้าร่วมการประชุมในกรอบของ SEANF หรือการเข้าร่วมการประชุมแบบทางไกลในกรอบของ SEANF

ประเภทของข้อมูล

ข้อมูลที่น่าสนใจในคู่มือฉบับนี้แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ดังนี้

๑. ข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลที่จำเป็น เป็นเนื้อหาหลักของคู่มือฉบับนี้ ตั้งแต่บทที่ ๑-๖ ซึ่งผู้ใช้คู่มือควรจะต้องรู้หากจะต้องเข้าร่วมการประชุมในกรอบความร่วมมือ SEANF ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้เป็นข้อมูลหลักที่น่าสนใจให้สามารถอ่านได้เข้าใจง่าย

๒. ข้อมูลที่เป็นรายละเอียดเพิ่มเติม ข้อมูลส่วนนี้จะป็นรายละเอียดที่ผู้ใช้คู่มือสามารถที่จะสืบค้นเพิ่มเติมได้ตามความสนใจของแต่ละบุคคล

๓. ข้อมูลที่เป็นพลวัต ที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายตลอดเวลา เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับชื่อบุคคลที่ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ สถานที่ทำการ เว็บไซต์ หรือสถิติ รวมทั้งสรุปผลการประชุมต่าง ๆ ตลอดจนเรื่องหรือเอกสารที่อยู่ระหว่างการดำเนินการ

ดังนั้น ข้อมูลในส่วนที่ ๒ และ ๓ นี้ จึงแยกออกมาจัดทำเป็น QR Code เพื่อให้ข้อมูลทั้ง ๒ ส่วนนี้ไม่เป็นภาระมากเกินไปสำหรับผู้ศึกษาและผู้ใช้คู่มือฉบับนี้ นอกจากนี้ ผู้จัดทำคู่มือยังสามารถปรับปรุงข้อมูลในส่วนนี้ให้เป็นปัจจุบันได้ตลอดเวลา เพื่อบรรองว่าข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงไปแล้วจะได้รับการอ้างอิงอย่างถูกต้อง

กลุ่มเป้าหมายในการใช้คู่มือ

๑. ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่จะต้องเข้าร่วมการประชุมในกรอบความร่วมมือ SEANF

๔. เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและผู้ที่เกี่ยวข้องทั่วไป

บัญชีคำย่อ

คำย่อ (ภาษาอังกฤษ)	คำเต็ม (ภาษาอังกฤษ)	คำเต็ม (ภาษาไทย)
ACWC	ASEAN Commission on the Promotion of the Rights of Women and Children	คณะกรรมการอาเซียนว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีและสิทธิเด็ก
ACMW	ASEAN Committee to Implement the Declaration on the Protection and Promotion of the Rights of Migrant Workers	คณะกรรมการอาเซียนว่าด้วยการปฏิบัติให้เป็นไปตามปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของแรงงานต่างด้าว
AEC	ASEAN Economic Community	ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
AICHR	ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights	คณะกรรมการการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
ANF	ASEAN NHRIs Forum	กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคอาเซียน
AHLP	ASEAN High Level Panel	คณะผู้แทนระดับสูงของอาเซียน
AHRB	ASEAN Human Rights Body	กลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน
AHRD	ASEAN Human Rights Declaration	ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
APT	Association for the Prevention of Torture	สมาคมต่อต้านการทรมาน
APF	Asia Pacific Forum of National Human Rights Institutions	กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก
APSC	ASEAN Political and Security Community	ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน
ASCC	ASEAN Socio-Cultural Community	ประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน
ASEAN	Association of South East Asian Nations	สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
CA	Capacity Assessment	การประเมินศักยภาพ
CAR	Capacity Assessment Reviews	การทบทวนผลการประเมินศักยภาพ
CHRP	Commission on Human Rights of the Philippines	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของฟิลิปปินส์
ETOs	Extra-Territorial Obligations	ความรับผิดชอบข้ามพรมแดน
GCM	Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration	ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการโยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย เป็นระเบียบ และปกติ
HCA	Host Country Agreement	ข้อตกลงของประเทศเจ้าภาพ
MNHRC	Myanmar National Human Rights Commission	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของเมียนมา
Komnas HAM	National Commission on Human Rights of Indonesia หรือ Komisi Nasional Hak Asasi Manusia	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของอินโดนีเซีย

คำย่อ (ภาษาอังกฤษ)	คำเต็ม (ภาษาอังกฤษ)	คำเต็ม (ภาษาไทย)
NHRCT	National Human Rights Commission of Thailand	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของไทย หรือ กสม.
OHCHR	Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights	สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ
PDHJ	Provedor for Human Rights and Justice หรือ Provedoria dos Direitos Humanos e Justiça Timor-Leste	ผู้ตรวจการแผ่นดินของติมอร์-เลสเต
RWI	Raoul Wallenberg Institute for Human Rights and Humanitarian Law	
RoP	Rules of Procedure	ข้อบังคับการดำเนินงาน
SEANF	South East Asia National Human Rights Institutions Forum	กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
TWG	Technical Working Group Meeting	การประชุมระดับเจ้าหน้าที่
TOR	Terms of Reference	ขอบเขตอำนาจหน้าที่
SEA NHRI Forum	South East Asia National Human Rights Institutions Forum	กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ชื่อเดิมของ SEANF เมื่อแรกจัดตั้งในปี ๒๕๔๗)
SDGs	Sustainable Development Goals	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
UNDP	United Nations Development Programme	โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ
UNOEWGA	UN Open-ended Working Group on Ageing	คณะทำงานของสหประชาชาติว่าด้วยผู้สูงอายุ

บทที่ ๑

บทนำ

การทำความเข้าใจกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asia National Human Rights Institutions: SEANF) ได้ดียิ่งขึ้น มีความจำเป็นต้องเข้าใจเกี่ยวกับบริบทที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กันระหว่างกลไกด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญในภูมิภาคนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลไกสิทธิมนุษยชนที่อยู่ภายใต้กรอบอาเซียน (ASEAN)

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นอนุภูมิภาคที่ประกอบด้วยประเทศต่าง ๆ จำนวน ๑๑ ประเทศ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย เมียนมา ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย เวียดนาม และติมอร์-เลสเต ซึ่งรัฐบาลของประเทศในภูมิภาคนี้ได้มีการจัดตั้งองค์กรความร่วมมือระหว่างกันขึ้น เรียกว่า “สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” หรืออาเซียน (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN) ตั้งแต่วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐ โดยมีสมาชิกก่อตั้ง จำนวน ๕ ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ซึ่งปัจจุบันอาเซียนมีสมาชิก จำนวน ๑๐ ประเทศ ครอบคลุมประเทศทั้งหมดในภูมิภาค ทั้งนี้ ติมอร์-เลสเต ได้สมัครขอเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนอย่างเป็นทางการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๔

เมื่อกล่าวถึงกลไกสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีกลไก ๒ ส่วน ได้แก่ (๑) กลไกสิทธิมนุษยชนภายใต้กรอบของอาเซียน และ (๒) กลไกของกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asia National Human Rights Institutions Forum: SEANF)

๑.๑ กลไกสิทธิมนุษยชนภายใต้กรอบของอาเซียน

อาเซียนจัดตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๑๐ โดยรัฐบาลของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกรอบความร่วมมือในการเพิ่มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศสมาชิก และการธำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค รวมทั้งการเปิดโอกาสให้มีการแก้ไขข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกอย่างสันติ ซึ่งในระยะเริ่มแรกของการก่อตั้ง อาเซียนมีลักษณะเป็นกรอบความร่วมมือที่ยังไม่มีสถานะทางกฎหมายและไม่มีเอกสารที่มีผลผูกพันทางกฎหมายระหว่างสมาชิก จนกระทั่ง ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ ๑๓ เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๐ ที่ประเทศสิงคโปร์ อาเซียนจึงได้ให้การรับรองกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ซึ่งเป็นตราสารพื้นฐานหรือธรรมนูญของอาเซียนซึ่งมีผลผูกพันทางกฎหมายอย่างเป็นทางการ โดยมีสาระสำคัญที่เน้นให้อาเซียนเป็นกลไกศูนย์กลางของความร่วมมือในระดับภูมิภาค การกำหนดหลักการความร่วมมือที่เคารพในหลักบูรณาภาพแห่งดินแดน หลักอธิปไตย หลักไม่แทรกแซงกิจการภายในระหว่างกัน และหลักอัตลักษณ์ประจำชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศ การส่งเสริมความสงบสุขและอัตลักษณ์ของภูมิภาค การแก้ไขข้อพิพาทด้วยสันติวิธีโดยผ่านการเจรจาและการปรึกษาหารือและการไม่รุกรานซึ่งกันและกัน การยึดถือกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน ความยุติธรรมทางสังคม และการค้าแบบพหุภาคี รวมทั้งการส่งเสริมการรวมกลุ่มของภูมิภาคในทางการค้า

(๑) สาระสำคัญของกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter)

การรับรองกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ทำให้อาเซียนกลายเป็นองค์กรความร่วมมือในระดับภูมิภาคที่มีผลผูกพันทางกฎหมาย และได้กำหนดโครงสร้างของความร่วมมือของอาเซียนโดยแบ่งออกเป็น ๓ เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคง (ASEAN Political Security Community) ประชาคมเศรษฐกิจ (ASEAN Economic Community) และประชาคมสังคม-วัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community) พร้อมทั้งได้กำหนดวิสัยทัศน์อาเซียน ปี ๒๕๖๘ หรือ “ASEAN Vision 2025” ให้เป็นเป้าหมายของอาเซียนตามแผนแม่บทของอาเซียน (ASEAN Blueprint) ใน ๓ ด้าน ได้แก่ แผนแม่บทประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ปี ๒๕๖๘ (ASEAN Political Security Community Blueprint 2025) แผนแม่บทประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ปี ๒๕๖๘ (ASEAN Economic Community Blueprint 2025) และแผนแม่บทประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน ปี ๒๕๖๘ (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint 2025)

ในด้านสิทธิมนุษยชน กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ได้กำหนดให้อาเซียนมีการจัดตั้งกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียนขึ้นในระดับภูมิภาคต่อมาในปี ๒๕๕๒ อาเซียนได้เห็นชอบร่วมกันให้จัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนระหว่างรัฐบาลของประเทศสมาชิกอาเซียน ๑๐ ประเทศขึ้นมาเพื่อให้ทำหน้าที่ด้านสิทธิมนุษยชน โดยใช้ชื่อว่า “คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights: AICHR) กลไกสิทธิมนุษยชนนี้ของอาเซียนถือเป็นกลไกตามกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter-based Organization) และต่อมากลไกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (AICHR) นี้ ได้ยกร่างตราสารสิทธิมนุษยชนในระดับภูมิภาคขึ้นมาในชื่อว่า “ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” (ASEAN Human Rights Declaration: AHRD) ตราสารนี้ ได้รับการรับรองในที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๒๑ เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ณ กรุงพนมเปญ ราชอาณาจักรกัมพูชา

(๒) สาระสำคัญของปฏิญญาสิทธิมนุษยชนอาเซียน (ASEAN Human Rights Declaration: AHRD)

ต่อมาอาเซียนได้จัดตั้งกลไกสิทธิมนุษยชนเฉพาะเรื่องของอาเซียนขึ้นมาอีก ๒ องค์กร ทำให้ปัจจุบันอาเซียนมีกลไกที่ทำหน้าที่ในด้านสิทธิมนุษยชนรวมทั้งสิ้น ๓ องค์กร ได้แก่

(๑) คณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights: AICHR) เป็นกลไกหลักในด้านสิทธิมนุษยชนของอาเซียนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter-based Organization) ในปี ๒๕๕๒

(๒) คณะกรรมาธิการอาเซียนว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีและสิทธิเด็ก (ASEAN Commission on the Promotion of the Rights of Women and Children: ACWC) เป็นกลไกความร่วมมือของอาเซียนในเสาหลักประชาคมสังคม-วัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community-based Organization)

(๓) คณะกรรมการอาเซียนว่าด้วยการปฏิบัติให้เป็นไปตามปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของแรงงานต่างด้าว (ASEAN Committee to Implement the Declaration on the Protection and Promotion of the Rights of Migrant Workers: ACMW) เป็นกลไกเฉพาะผู้แทนของรัฐบาล ซึ่งมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของแรงงานต่างด้าว ปี ๒๕๕๐ (Declaration on the Protection and Promotion of the Rights of Migrant Workers 2007)

กลไกสิทธิมนุษยชนของอาเซียน

๑. คณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (AICHR)

๒. คณะกรรมาธิการอาเซียนว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีและสิทธิเด็ก (ACWC)

๓. คณะกรรมการอาเซียนว่าด้วยการปฏิบัติให้เป็นไปตามปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของแรงงานต่างด้าว (ACMW)

กลไกในลำดับที่ ๑ จัดตั้งขึ้นตามกฎบัตรอาเซียน เพื่อให้มีหน้าที่ในเรื่องสิทธิมนุษยชนในภาพรวม ขณะที่กลไกในลำดับที่ ๒ และ ๓ เป็นกลไกที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

ในกลุ่มเฉพาะหรือประเด็นเฉพาะซึ่งจัดตั้งขึ้นตามเอกสารเฉพาะเรื่องที่ได้รับการเห็นชอบโดยที่ประชุมผู้นำ
สุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit)

(๓) ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับกลไกสิทธิมนุษยชนของอาเซียน

๑.๒ กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระในระบบของรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นตามหลักการว่าด้วยสถานะ
และหน้าที่ของสถาบันแห่งชาติเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน (Principles relating to the
status and functioning of national institution for protection and promotion of human
rights) หรือหลักการปารีส (Paris Principles) มีหน้าที่ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้ง
การเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของรัฐบาลโดยอิสระ ซึ่งกลไกนี้แตกต่างจากกลไกสิทธิมนุษยชน
ของอาเซียนที่จัดตั้งโดยรัฐบาลและทำหน้าที่ภายใต้ความเห็นชอบและการกำกับของรัฐบาล

ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้จัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นไปตามหลักการปารีส
(Paris Principles) ขึ้นแล้วใน ๖ ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย เมียนมา ฟิลิปปินส์ ไทย และติมอร์-
เลสเต ในปัจจุบัน สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวน ๖ สถาบัน จาก ๖ ประเทศดังกล่าว
ได้จัดตั้ง “กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”
(South East Asia National Human Rights Institutions Forum: SEANF) ขึ้นร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อประสานความร่วมมือในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนระหว่างกันในรูปแบบต่าง ๆ
ต่อสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในภูมิภาคที่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกันหลาย ๆ ประเด็น (common issues)
อาทิ ประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ประเด็นแรงงาน การค้ามนุษย์ ที่ดิน และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งประเด็น
ปัญหาอื่น ๆ ที่จำเป็นจะต้องประสานความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกัน เช่น เรื่องหมอกควันข้ามพรมแดน
(haze) ซึ่งตามแผนยุทธศาสตร์ของ SEANF (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ SEANF ได้กล่าวถึงสถานการณ์
และประเด็นปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศสมาชิก SEANF ร่วมกัน ได้แก่ ประเด็นการเปลี่ยนแปลง
ทางการเมืองภายในประเทศ ประเด็นความท้าทายสมัยใหม่ต่อกลุ่มเปราะบาง ตลอดจนประเด็นการมีส่วนร่วม
ในโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ในภูมิภาคและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนที่ข้ามพรมแดน

Note: สามารถดูข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและสมาชิก SEANF
ได้ในบทที่ ๒

๑.๓ สถานการณ์ความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคในปัจจุบัน

ดังได้กล่าวแล้วว่า กลไกสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ระบบของรัฐโดยอาเซียน และระบบของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ปัจจุบันประเด็นปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังคงมีอยู่อย่างหลากหลาย ในด้านการดำเนินการของกลไกสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ซึ่งเป็นตราสารที่มีผลผูกพันทางกฎหมายต่อรัฐ ได้กล่าวถึงหลักการสิทธิมนุษยชน แต่ประเด็นสิทธิมนุษยชนยังคงเป็นประเด็นที่ไม่ได้รับความสำคัญอย่างเต็มที่และอย่างต่อเนื่อง^๑ และกลไกของ AICHR ยังคงถูกมองว่าไม่เป็นอิสระ^๒ ขณะที่กลไกของ ACWC และ ACMW เป็นกลไกที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในกลุ่มเฉพาะหรือประเด็นเฉพาะเท่านั้น ทำให้จนถึงปัจจุบัน กลไกในด้านสิทธิมนุษยชนของอาเซียนทั้งหมดยังคงไม่มีหน้าที่และอำนาจในการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียน รวมทั้งไม่มีอำนาจในการตรวจสอบการทำงานของกลไกภาครัฐเหมือนกับกลไกสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคอื่น ๆ และทำให้กลไกด้านสิทธิมนุษยชนของอาเซียนไม่สามารถเรียกว่า “กลไกในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน” ได้อย่างเต็มที่^๓ อย่างไรก็ตาม จากข้อถ้อยในมิติด้านการคุ้มครองของกลไก AICHR ดังกล่าว รวมถึงการเรียกร้องของภาคประชาสังคมในภูมิภาคที่จะให้ AICHR ได้ปรับปรุงหน้าที่และอำนาจให้มีความครอบคลุมทั้งการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัจจุบัน AICHR ได้รับที่จะดำเนินการให้ปรับปรุงหน้าที่และอำนาจตามที่ปรากฏในขอบเขตอำนาจหน้าที่ (Terms of Reference: TOR) ของ AICHR โดยในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ ๓๔ เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๖๓ ที่กรุงเทพมหานคร อาเซียนได้รับรองให้มีการจัดตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญเพื่อหารือเกี่ยวกับการพิจารณาขอบเขตอำนาจหน้าที่ (TOR) ของ AICHR

^๑ Association of Southeast Asian Nations. (2010). *ASEAN Publications*. Retrieved from https://asean.org/resources_cat/asean-publications-3/

^๒ German-Southeast Asian Center of Excellence for Public Policy and Good Governance (CPG). (2019). *Human Rights in Southeast Asia and the ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights (AICHR)*. Retrieved from <https://www.cpg-online.de/2019/07/01/human-rights-in-southeast-asia-and-the-asean-intergovernmental-commission-on-human-rights-aichr/>

^๓ The Working Group for an ASEAN Human Rights mechanism. (2020). *Why We Need an Human Rights Mechanism*. Retrieved from <https://aseanhrmech.org/why-we-need-an-hr-mechanism/>

ซึ่งกระบวนการล่าสุดในขณะนี้ ประเทศสมาชิกอาเซียนยังอยู่ระหว่างการเสนอชื่อผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศในขณะทำงานดังกล่าว โดยเมื่อคณะทำงานได้รับเสนอชื่อครบจากทั้ง ๑๐ ประเทศแล้ว คณะทำงานจึงจะเริ่มการประชุมหารือร่วมกันได้ ซึ่งในส่วนของไทย รัฐบาลไทยได้เสนอแต่งตั้งศาสตราจารย์กิตติคุณ วิฑิต มันทาภรณ์ เป็นผู้แทนไทยในคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว

สำหรับกรอบความร่วมมือ SEANF เป็นความร่วมมือร่วมกันระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นสถาบันอิสระตามหลักการปารีสนั้น ได้รับการคาดหวังว่ากลไกนี้จะสามารถทำหน้าที่เป็นเสมือนกลไกสิทธิมนุษยชนในระดับภูมิภาคได้หรือไม่^๔ ขณะเดียวกันก็มีปัญหาว่ามีบางประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีการจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คือติมอร์-เลสเต แต่ไม่ได้เป็นสมาชิกอาเซียน และมีหลายประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีได้มีการจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและไม่มีแนวโน้มที่จะดำเนินการจัดตั้ง^๕ ทำให้จนถึงปัจจุบันอาเซียนยังไม่ได้ให้การรับรองกลไกความร่วมมือของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (SEANF) อย่างเป็นทางการ หลายประเทศมีความกังวลว่าจะมีแรงกดดันที่จะต้องให้จัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขึ้นภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมา SEANF พยายามที่จะดำเนินการให้มีการประชุมร่วมกันร่วมกับ AICHR แต่ยังคงไม่ประสบความสำเร็จ^๖ AICHR และสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคในนาม SEANF ถูกคาดหวังว่าควรจะต้องทำงานร่วมกันให้ใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น^๗ โดยที่ผ่านมามีเพียงการเชิญให้เข้าร่วมการประชุมหรือสัมมนาเชิงวิชาการระหว่างกันโดยไม่มีการประชุม หรือ หรือการเจรจาระหว่างกันอย่างเป็นทางการ จนกระทั่งในปี ๒๕๖๓ SEANF และ AICHR จึงได้เห็นพ้องร่วมกันที่จะให้มีการประชุมร่วมกันอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรกในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน ๒๕๖๓ แต่การประชุมดังกล่าวต้องถูกเลื่อนออกไปก่อนเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ อย่างไรก็ตาม ในการประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๑๗ แบบทางไกล เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ SEANF กับ AICHR ได้มีการประชุม

^๔ Rosser, A., Macdonald, K., and Setiawan, K. (2020). *Pandemics, Politics, and Principles: Business and Human Rights in Southeast Asia in a Time of Crisis: Despite obstacles, the business and human rights agenda has gained some traction in the region.* Retrieved from <https://thedi diplomat.com/2020/08/pandemics-politics-and-principles-business-and-human-rights-in-southeast-asia-in-a-time-of-crisis/>.

^๕ Hooi, K. Y. (2019). *National Human Rights Institutions in Southeast Asia: Potential and Challenges.* Retrieved from <https://shapesea.com/publication/national-human-rights-institutions-in-southeast-asia-potential-and-challenges/>.

^๖ Sharom, A., Petcharamesree, S., and Sumarlan, Y. (2016). *Breaking the Silence.* Southeast Asian Human Rights Studies Network (SEAHNRN): Kampus UI Depok.

^๗ Service for Foreign Policy Instruments, European Commission. (2019). *Action Document for Business and Human Rights in Asia.* Retrieved from https://ec.europa.eu/fpi/sites/fpi/files/annexe__business_and_human_rights_in_asia_part1_v2.pdf.

หารือพิเศษเพื่อแสวงหาแนวทางในการประสานความร่วมมือระหว่างกันขึ้นอย่างไม่เป็นทางการเป็นครั้งแรก ซึ่งจากจุดเริ่มต้นดังกล่าวนี้ ถือเป็นพัฒนาการในเชิงบวกในการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง SEANF กับ AICHR และ คาดว่า SEANF และ AICHR จะมีการประสานความร่วมมือในประเด็นที่สนใจร่วมกันอย่างเป็นทางการ มากยิ่งขึ้น ทั้งโดยการริเริ่มระหว่าง SEANF และ AICHR เอง และโดยการประสานงานของกรอบความร่วมมือ ระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia Pacific Forum of National Human Rights Institutions: APF)

บทที่ ๒

ความเป็นมาและโครงสร้างของกรอบความร่วมมือ SEANF

นับตั้งแต่ กสม. ชุดแรกเข้าปฏิบัติหน้าที่เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๔ กสม. ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือร่วมกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ได้จัดตั้งขึ้นมาก่อนแล้วในช่วงเวลานั้น ได้แก่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของฟิลิปปินส์ (CHRP) จัดตั้งเมื่อปี ๒๕๓๐ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของอินโดนีเซีย (Komnas HAM) จัดตั้งเมื่อปี ๒๕๓๖ และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของมาเลเซีย (SUHAKAM) จัดตั้งเมื่อปี ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ของการขยายตัวและแพร่หลายมากขึ้นของแนวคิดประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน และนิติธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ด้วยความคาดหวังว่าความร่วมมือดังกล่าวจะเป็นช่องทางในการเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานระหว่างกันและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น เพื่อแก้ไขและรับมือกับปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคที่อยู่ในความสนใจหรือมีผลกระทบร่วมกันและเพื่อทำให้การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น จึงทำให้เกิดเป็นกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจาก ๔ ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย ที่พัฒนาความร่วมมือร่วมกันขึ้นอย่างเป็นทางการในชื่อ “กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” ดังนั้น การเป็นสมาชิกร่วมก่อตั้งของ กสม. จึงเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่า กสม. ได้ตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของการสถาปนาความร่วมมือของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งเป็นกลไกอิสระที่ไม่ใช่รัฐ (non-state actor) ซึ่งจะเป็นช่องทางที่ประชาชนสามารถจะเข้าถึงในการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่มากขึ้น ขณะเดียวกันยังเป็นการสร้างการยอมรับหรือความรู้ของกลไกความร่วมมือทั้งในระดับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (APF) และในระดับโลก (GANHRI) เพื่อแสดงให้เห็นถึงการเป็นสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่มีความพยายามในการทำตามหน้าที่และอำนาจ (mandate) ของตนที่สอดคล้องกับหลักการปารีสอย่างเต็มที่ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการประเมินสถานะ (accreditation) โดยคณะอนุกรรมการประเมินสถานะของ

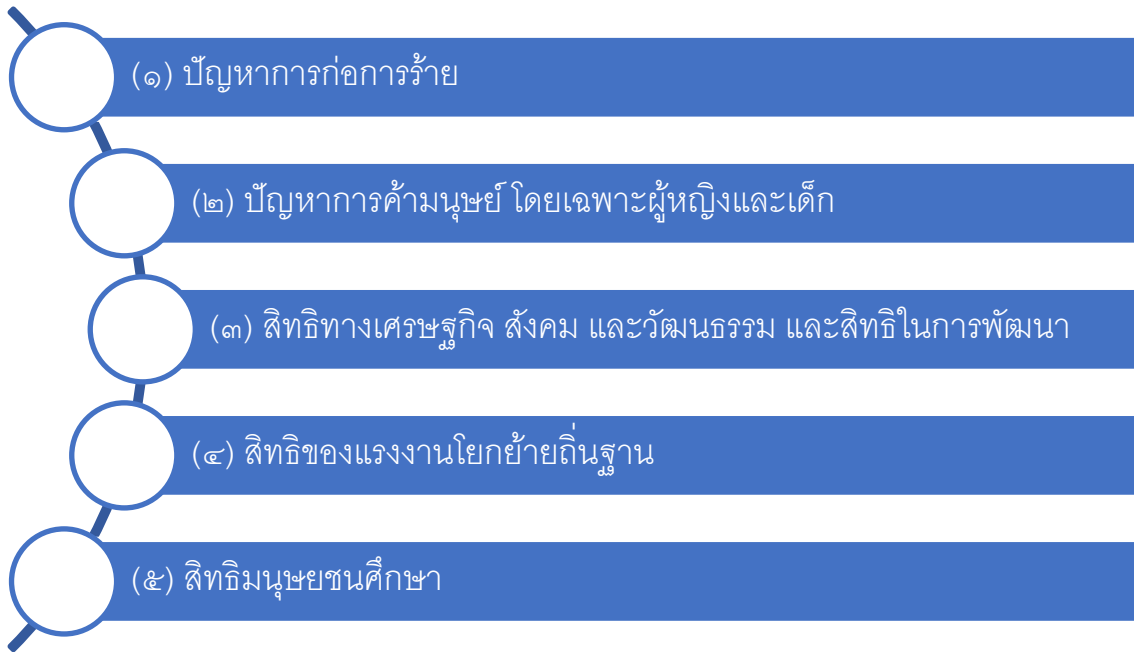
(๑) ลำดับช่วงเวลาของการจัดตั้ง
สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (SCA) ที่อยู่ภายใต้ GANHRI ต่อไป ดังมีรายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ ๔ ความเชื่อมโยงระหว่าง SEANF กับกลไกความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนในระดับโลกและระดับภูมิภาค

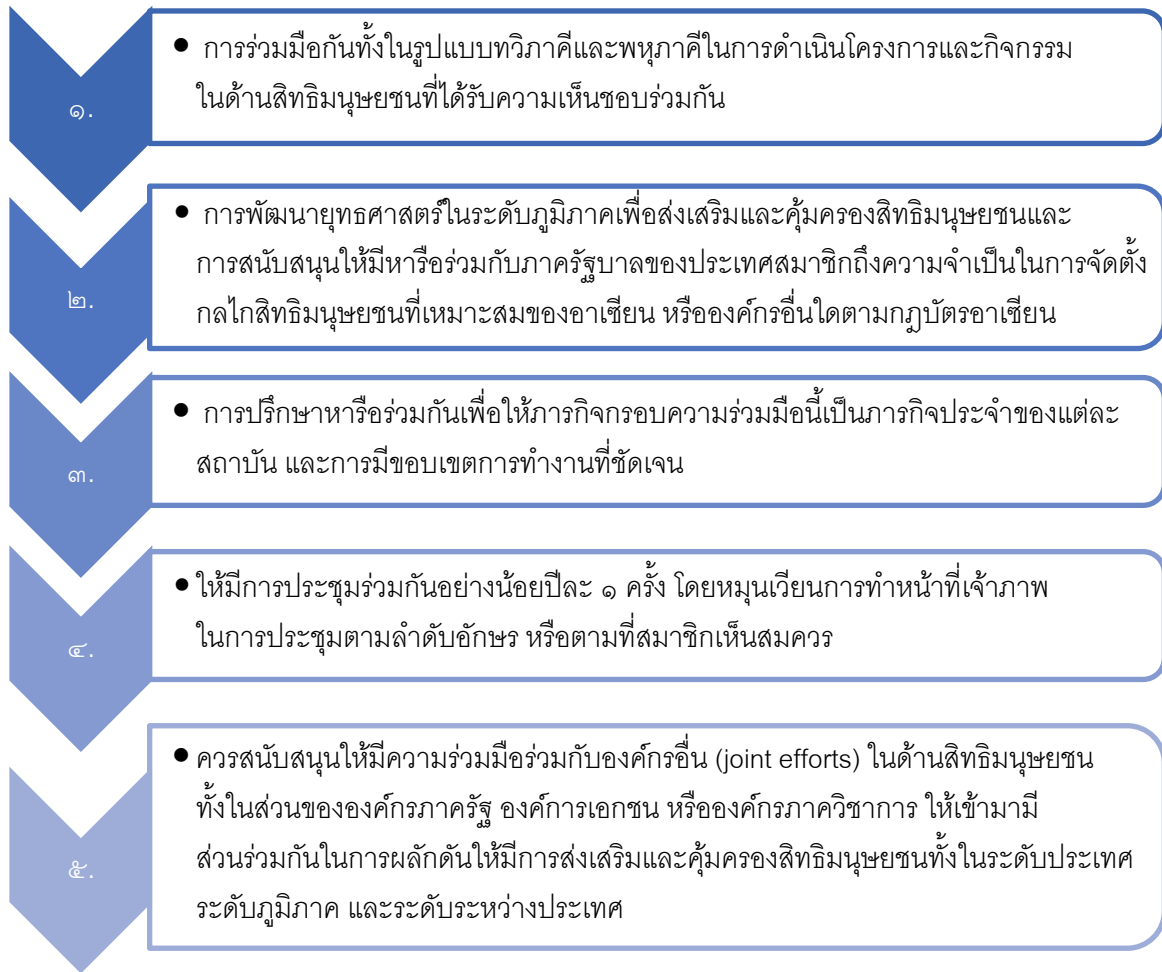
๒.๑ ความเป็นมาของ SEANF

กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ ในที่ประชุมว่าด้วยกลไกอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๔ (Workshop on the ASEAN Mechanism on Human Rights) ซึ่งจัดขึ้นโดย The Working Group for an ASEAN Human Rights Mechanism ร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศของอินโดนีเซีย และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของอินโดนีเซีย (Komnas HAM) ระหว่างวันที่ ๑๗-๑๘ มิถุนายน ๒๕๔๗ ณ กรุงจาการ์ตา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย โดยความเห็นชอบร่วมกันของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจาก ๔ ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย เพื่อให้ความร่วมมือดังกล่าวเป็นกลไกการดำเนินงานที่ใกล้ชิดในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนร่วมกันในภูมิภาค จากจุดเริ่มต้นดังกล่าว กรอบความร่วมมือดังกล่าวนี้ได้มีพัฒนาการและความก้าวหน้ามาเป็นลำดับ

ในระยะแรกกรอบความร่วมมือนี้ยังไม่ได้กำหนดชื่อร่วมกันอย่างเป็นทางการ และใช้ชื่อร่วมกันเป็นการชั่วคราวว่า “South East Asia National Human Rights Institutions Forum” หรือ “SEA NHRI Forum” และต่อมาในปี ๒๕๕๑ ในการประชุมประจำปี ครั้งที่ ๔ ณ กรุงมะนิลา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ กรอบความร่วมมือนี้จึงเห็นชอบให้ใช้ชื่ออย่างเป็นทางการร่วมกันว่า “ASEAN NHRIs Forum” หรือ “ANF” และเปลี่ยนชื่ออย่างเป็นทางการอีกครั้งในการประชุมประจำปี ครั้งที่ ๖ ในปี ๒๕๕๒ ณ เมืองยอร์กยาการ์ตา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย เป็น “South East Asia National Human Rights Institutions Forum” หรือ “SEANF” โดยในปี ๒๕๔๗ สมาชิกก่อตั้งของ SEANF ได้กำหนดประเด็นที่เป็นความสนใจร่วมกันจำนวน ๕ ประเด็น ได้แก่

กรอบความร่วมมือดังกล่าวจัดการประชุมร่วมกันเป็นครั้งที่ ๒ (The 2nd Consultation Meeting) เมื่อวันที่ ๑๕-๑๗ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย โดยมี SUHAKAM เป็นเจ้าภาพการประชุม สมาชิกของกรอบความร่วมมือได้แสดงเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะขยายความร่วมมือระหว่างกันที่กว้างขวางยิ่งขึ้นในอนาคตในทุกด้าน จนกระทั่งในการประชุมครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๐ ณ เมืองบาห์ลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ที่ประชุมจึงได้มีการลงนามในเอกสารปฏิญญาความร่วมมือในการจัดตั้งกรอบความร่วมมือดังกล่าวอย่างเป็นทางการ เรียกว่า “Declaration of Cooperation” (ปฏิญญาความร่วมมือ) โดยประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรือผู้แทน จากทั้ง ๔ สถาบันข้างต้น ปฏิญญาความร่วมมือดังกล่าวมีความมุ่งหมายที่สำคัญ ประกอบด้วย

(๒) ปฏิญญาความร่วมมือของ SEANF
(SEANF Declaration of Cooperation)

ในการประชุมประจำปี ครั้งที่ ๖ ณ เมืองยอกยาคาร์ตา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ในปี ๒๕๕๒ ที่ประชุม SEANF จึงได้ตกลงร่วมกันที่จะจัดทำข้อบังคับการดำเนินงาน (Rules of Procedure) ขึ้นเพื่อกำหนดรูปแบบหรือวิธีในการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นทางการ พร้อมทั้งเห็นชอบให้มีการเปลี่ยนชื่อกรอบความร่วมมือจาก “ANF” เป็น “South East Asia National Human Rights Institutions Forum” หรือ “SEANF” เพื่อสะท้อนการเป็นกลไกความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้ สมาชิกยังได้เห็นชอบให้มีการประสานงานหรือการดำเนินกิจกรรมร่วมกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอื่น ๆ หรือกลไกสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคที่มีใช้สมาชิก เช่น ผู้ตรวจการแผ่นดินของติมอร์-เลสเต คณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (AICHR) รวมทั้งการเสนอความช่วยเหลือเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาค ตลอดจนการทำงานด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนร่วมกับกลไกสิทธิมนุษยชนทั่วโลก

ต่อมาในการประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๗ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ในปี ๒๕๕๓ ที่ประชุม SEANF จึงได้มีการรับรองการเข้าเป็นสมาชิกของผู้ตรวจการแผ่นดินของติมอร์ - เลสเต (PDHJ) อย่างเป็นทางการ ซึ่งนับเป็นสมาชิกของกรอบความร่วมมือลำดับที่ ๕ และในการประชุมประจำปี ครั้งที่ ๙ ระหว่างวันที่ ๑๒-๑๔ กันยายน ๒๕๕๕ ณ จังหวัดเชียงใหม่ ที่ประชุม SEANF จึงได้มีการรับรองการเข้าเป็นสมาชิกของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของเมียนมา (MNHRC) อย่างเป็นทางการ และนับเป็นสมาชิกล่าสุดของ SEANF ในลำดับที่ ๖

ตราสัญลักษณ์นี้ใช้แทนกรอบความร่วมมือของ SEANF ในช่วงแรก เพื่อสื่อความหมายถึงความร่วมมือกันในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้^๑

๒.๒ สมาชิก SEANF

ปัจจุบัน SEANF มีสมาชิกรวมจำนวน ๖ สถาบัน ดังนี้

สมาชิก SEANF

ตราสัญลักษณ์

(๑) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของอินโดนีเซีย
(National Commission on Human Rights of
Indonesia หรือ Komisi Nasional Hak Asasi Manusia :
Komnas HAM)

(๒) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของมาเลเซีย
(Human Rights Commission of Malaysia หรือ
Suruhanjaya Hak Asasi Manusia : SUHAKAM)

^๑ ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาตราสัญลักษณ์อย่างเป็นทางการ ของ SEANF ซึ่งสมาชิก SEANF ยังไม่ได้ให้การรับรองร่วมกัน

สมาชิก SEANF

ตราสัญลักษณ์

(๓) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของเมียนมา
(Myanmar National Human Rights Commission
: MNHRC)

(๔) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของฟิลิปปินส์
(Commission on Human Rights of the Philippines
: CHRP)

(๕) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือ กสม.
(National Human Rights Commission of Thailand
: NHRCT)

(๖) ผู้ตรวจการแผ่นดินของติมอร์ - เลสเต
(Provedor for Human Rights and Justice หรือ
Provedória dos Direitos Humanos e Justiça: PDHJ)
Timor-Leste

(๓) ข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิก SEANF ทุกสถาบัน

รูปแบบของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เป็นสมาชิก SEANF

สมาชิก SEANF ทั้ง ๖ สถาบันมีรูปแบบการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ๒ รูปแบบ ได้แก่

(๑) รูปแบบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (COMMISSION) ซึ่งประเทศส่วนใหญ่ในภูมิภาคนี้จะจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในรูปแบบคณะกรรมการ ได้แก่ KOMNAS HAM ของอินโดนีเซีย SUHAKAM ของมาเลเซีย MNHRC ของเมียนมา CHRP ของฟิลิปปินส์ และ กสม. ของไทย

(๒) รูปแบบผู้ตรวจการแผ่นดิน (OMBUDSMAN) มี ๑ สถาบัน คือ PDHJ ของติมอร์-เลสเต ซึ่งรูปแบบการดำเนินงานในลักษณะนี้ส่วนใหญ่จะเป็นสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคยุโรปตะวันออก อเมริกากลาง และอเมริกาใต้

๒.๓ โครงสร้างและรูปแบบการดำเนินงานของ SEANF

SEANF ได้ให้การรับรองข้อบังคับการดำเนินงาน (Rules of Procedure: RoP) แล้ว โดยให้มีผลใช้บังคับอย่างเป็นทางการตั้งแต่วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ตามที่ที่ประชุมได้มีมติในระหว่างการประชุมประจำปี SEANF ครั้งที่ ๑๗ แบบทางไกล ซึ่ง RoP ได้กำหนดหลักการและวิธีการดำเนินการร่วมกันระหว่างสมาชิก SEANF ดังนี้

๒.๓.๑ การทำหน้าที่ประธาน SEANF

ให้สมาชิก SEANF หมุนเวียนกันทำหน้าที่ประธาน SEANF มีวาระคราวละ ๑ ปี โดยเรียงตามลำดับอักษรโรมันของประเทศสมาชิก SEANF ได้แก่ (๑) Indonesia (Komnas HAM) (๒) Malaysia (SUHAKAM) (๓) Myanmar (MNHRC) (๔) Philippines (CHRP) (๕) Thailand (กสม.) และ (๖) Timor-Leste (PDHJ) โดยในปี ๒๕๖๔ SUHAKAM จะทำหน้าที่ประธาน SEANF จากนั้น MNHRC CHRP กสม. และ PDHJ จะทำหน้าที่ประธาน SEANF ตามลำดับ ทั้งนี้ กสม. จะทำหน้าที่ประธาน SEANF ครั้งต่อไป ในปี ๒๕๖๗ โดยในการรับตำแหน่งประธาน SEANF จะเกิดขึ้นในวันสุดท้ายของการประชุมประจำปี โดยให้เริ่มทำหน้าที่จากวันนั้นจนถึงวันสุดท้ายของการประชุมประจำปีในครั้งถัดไป

ลำดับการทำหน้าที่ประธาน SEANF

(๔)

การประชุม	วัน/เดือน/ปี และสถานที่จัดประชุม	สถาบันที่ทำหน้าที่ประธาน SEANF
ครั้งที่ ๑ (SEA NHRI FORUM)	๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๗ ณ กรุงเทพมหานคร	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.)
ครั้งที่ ๒ (SEA NHRI FORUM)	๑๕-๑๗ มีนาคม ๒๕๔๙ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ของมาเลเซีย (SUHAKAM)

การประชุม	วัน/เดือน/ปี และสถานที่จัดประชุม	สถาบันที่ทำหน้าที่ประธาน SEANF
ครั้งที่ ๓ (SEA NHRI FORUM)	๒๖-๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๐ ณ เมืองบาห์ลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ของอินโดนีเซีย (Komnas HAM)
ครั้งที่ ๔ (ANF)	๒๙-๓๐ มกราคม ๒๕๕๑ ณ กรุงมะนิลา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ของฟิลิปปินส์ (CHRP)
ครั้งที่ ๕ (ANF)	๑๙-๒๒ มกราคม ๒๕๕๒ ณ กรุงเทพมหานคร	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.)
ครั้งที่ ๖ (SEANF)	๑๐-๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ณ เมืองยอร์กจาการ์ตา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ของอินโดนีเซีย (Komnas HAM)
ครั้งที่ ๗ (SEANF)	๑๕-๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ของมาเลเซีย (SUHAKAM)
ครั้งที่ ๘ (SEANF)	๑๘-๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๔ ณ กรุงมะนิลา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ของฟิลิปปินส์ (CHRP)
ครั้งที่ ๙ (SEANF)	๑๒-๑๔ กันยายน ๒๕๕๕ ณ จังหวัดเชียงใหม่	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.)
ครั้งที่ ๑๐ (SEANF)	๑๐-๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ ณ กรุงดิลี สาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์-เลสเต	ผู้ตรวจการแผ่นดินของติมอร์-เลสเต (PDHJ)
ครั้งที่ ๑๑ (SEANF)	๖-๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ณ เมืองบาห์ลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ของอินโดนีเซีย (Komnas HAM)
ครั้งที่ ๑๒ (SEANF)	๒๙-๓๐ กันยายน ๒๕๕๘ ณ กรุงปุตราจายา ประเทศมาเลเซีย	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ของมาเลเซีย (SUHAKAM)
ครั้งที่ ๑๓ (SEANF)	๒๗-๒๘ กันยายน ๒๕๕๙ ณ กรุงเนปิดอว์ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ของเมียนมา (MNHRC)
ครั้งที่ ๑๔ (SEANF)	๘-๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ณ กรุงมะนิลา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ของฟิลิปปินส์ (CHRP)
ครั้งที่ ๑๕ (SEANF)	๑๓-๑๔ กันยายน ๒๕๖๑ ณ กรุงเทพมหานคร	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.)

การประชุม	วัน/เดือน/ปี และสถานที่จัดประชุม	สถาบันที่ทำหน้าที่ประธาน SEANF
ครั้งที่ ๑๖ (SEANF)	๒๓-๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๒ ณ กรุงดิลี สาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์-เลสเต	ผู้ตรวจการแผ่นดินของติมอร์-เลสเต (PDHJ)
ครั้งที่ ๑๗ (SEANF)	๒๔-๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ แบบทางไกล	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ของอินโดนีเซีย (Komnas HAM)

(๕) สรุปผลการประชุมประจำปีของ SEANF
ตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ ถึงปัจจุบัน

๒.๓.๒ การตัดสินใจของ SEANF

การตัดสินใจในประเด็นต่าง ๆ ของ SEANF จะดำเนินการร่วมกันโดยผ่านกลไกของการประชุม ซึ่งในแต่ละปี SEANF มีการประชุม ประกอบด้วย การประชุมประจำปี (annual meeting) ปีละ ๑ ครั้ง การประชุมระดับเจ้าหน้าที่ (technical meeting) ปีละ ๒ ครั้ง และอาจมีการประชุมพิเศษ ซึ่งประธาน SEANF อาจจัดขึ้นตามความจำเป็นหรือสถานการณ์เร่งด่วน หรือ การประชุมในประเด็นสำคัญ (thematic issues) ที่สมาชิกได้เห็นชอบร่วมกันให้จัดขึ้น รวมทั้ง การประชุมตามแผนงาน/โครงการ หรือ การประชุม คณะทำงาน โดยให้การตัดสินใจของสมาชิก SEANF ต้องอยู่บนหลักการฉันทามติ (consensus)

๒.๓.๓ การดำเนินการของ SEANF

เนื่องจากปัจจุบันการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวร SEANF ยังดำเนินการไม่เสร็จเรียบร้อย ทำให้ฝ่ายสำนักงานของสมาชิกที่ทำหน้าที่เป็นประธาน SEANF จะต้องทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของ SEANF ในปีที่ทำหน้าที่ประธาน SEANF ด้วย โดยประธาน SEANF จะทำหน้าที่จัดประชุมของ SEANF ปีนั้น ๆ รวมทั้งการจัดทำรายงานการประชุมและการเผยแพร่ต่อสาธารณะในรูปแบบที่เหมาะสม รวมทั้ง การทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของการปรึกษาหารือระหว่างสมาชิก SEANF ตลอดจนการประสานความร่วมมือร่วมกับองค์กรภายนอก

๒.๔ ข้อบังคับการดำเนินงาน (Rules of Procedure: RoP) ของ SEANF

ดังได้กล่าวแล้วว่า สมาชิกได้เห็นชอบร่วมกันให้มีการจัดทำข้อบังคับการดำเนินงาน (Rules of Procedure: RoP) ของ SEANF ตั้งแต่คราวการประชุมประจำปี ครั้งที่ ๖ เมื่อปี ๒๕๕๒ ณ เมืองยอร์ก จาการ์ตา สาธารณรัฐอินโดนีเซียและต่อมาเมื่อปี ๒๕๕๙ Komnas HAM ได้นำเสนอร่าง RoP ร่างแรกให้ที่

ประชุม SEANF พิจารณา ซึ่งสมาชิก SEANF ได้ร่วมกันปรับปรุงแก้ไขในประเด็นต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเรื่อยมา และได้ให้การรับรองไว้พลางก่อน (provisionally adopted) ในคราวการประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๑๔ เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๐ ณ กรุงมะนิลา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เพื่อให้ Komnas HAM ได้ใช้เป็นเอกสารในการเจรจาหรือเกี่ยวกับการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการ SEANF ร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศของอินโดนีเซีย ต่อมาในการประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๑๖ เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๖๒ ณ กรุงดิลี สาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์-เลสเต Komnas HAM ได้ยกประเด็นการลงนามขึ้นหารือในที่ประชุม ในโอกาสนี้สมาชิก SEANF ได้พิจารณาร่าง RoP ที่ได้ให้การรับรองไว้พลางก่อน (provisionally adopted) ไว้แล้ว และเห็นชอบร่วมกันให้มีการแก้ไขร่าง RoP ดังกล่าวเล็กน้อย โดยเห็นชอบร่วมกันให้มีการลงนาม RoP ฉบับนี้อย่างเป็นทางการในการประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๑๗ และให้ RoP นี้มีผลใช้บังคับนับแต่วันที่ลงนาม อย่างไรก็ตาม ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ทำให้การประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๑๗ ไม่สามารถจัดขึ้นได้ ณ ประเทศเจ้าภาพ แต่ได้มีการจัดขึ้นในรูปแบบทางไกล Komnas HAM จึงได้ยกเรื่องนี้ขึ้นหารือในระหว่างการประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๑๗ แบบทางไกล ซึ่งที่ประชุมประจำปี SEANF ได้มีมติให้ความเห็นชอบร่วมกันให้มีการลงนาม RoP ฉบับนี้ร่วมกัน โดยควบคู่กันทั้งโดยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์และการลงนามในเอกสารจริง โดยให้การลงนามนั้นลงวันที่ในเอกสารเป็นวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

ร่าง RoP ของ SEANF ฉบับนี้ ประกอบด้วย ส่วนอารัมภบท (Preamble) และส่วนเนื้อหา (Chapter) รวม ๙ หมวด จำนวน ๒๖ ข้อ ประกอบด้วย

หมวด	เรื่อง
หมวดที่ ๑	คำนิยาม (ข้อ ๑)
หมวดที่ ๒	การจัดตั้งและชื่อองค์กร (ข้อ ๒)
หมวดที่ ๓	วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง SEANF (ข้อ ๓)
หมวดที่ ๔	ขอบเขตและการปฏิบัติหน้าที่ (ข้อ ๔)
หมวดที่ ๕	สมาชิกภาพ (ข้อ ๕-๘)
หมวดที่ ๖	โครงสร้างของ SEANF - โครงสร้าง (ข้อ ๙-๑๐) - คณะกรรมการบริหาร (ข้อ ๑๑) - บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร (ข้อ ๑๒) - ที่ตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวร SEANF (ข้อ ๑๓-๑๖)
หมวดที่ ๗	วิธีการดำเนินงาน (Modality) - การประชุมประจำปี (ข้อ ๑๗) - การจัดทำรายงานประจำปี (ข้อ ๑๘)

หมวดที่ ๘

- ความสัมพันธ์กับองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนอื่น (ข้อ ๑๙)

ข้อกำหนดทั่วไป

- หน้าที่ของประเทศเจ้าภาพ (ข้อ ๒๐)
- สภาพนิติบุคคล (ข้อ ๒๑)
- การจัดหาเงินทุน (ข้อ ๒๒)
- การรับรองและการแก้ไขข้อบังคับ (ข้อ ๒๓)
- การแก้ไขปัญหาคือพิพาทระหว่างสมาชิก (ข้อ ๒๔)

หมวดที่ ๙

การบริหารจัดการ

- ภาษาในการปฏิบัติงาน (ข้อ ๒๕)
- การปฏิบัติงานนอกเหนือข้อบังคับนี้ (ข้อ ๒๖)

(๖) สรุปสาระสำคัญของข้อบังคับการดำเนินงาน (Rules of Procedure: RoP) ของ SEANF

(๗) ข้อบังคับการดำเนินงาน (RoP) ของ SEANF (ฉบับเต็ม)

๒.๕ การเตรียมจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวร SEANF (SEANF Permanent Secretariat)

๒.๕.๑ ความเป็นมาของการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวร SEANF

นับตั้งแต่การประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๑๑ เมื่อปี ๒๕๕๗ ณ เมืองบาห์ลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ที่ประชุม SEANF ได้เห็นชอบให้มีการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวร SEANF ชั่วคราว (initial ad interim SEANF Permanent Secretariat) โดย Komnas HAM ได้เสนอที่จะเป็นผู้ดำเนินการในเรื่องนี้ ต่อมาในการประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๑๒ เมื่อปี ๒๕๕๘ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ที่ประชุมเห็นชอบให้สำนักงานเลขาธิการถาวร SEANF ชั่วคราว มีที่ตั้ง ณ สำนักงานของ Komnas HAM และ Komnas HAM รับที่จะศึกษากฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวกับการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวร SEANF ซึ่งต่อมาในปี ๒๕๕๙ SEANF ได้เห็นชอบให้ Komnas HAM ดำเนินกระบวนการภายในประเทศที่เกี่ยวกับการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวร SEANF พร้อมทั้งการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดหาแหล่งเงินทุน สนับสนุน การจัดทำเอกสารแผนการดำเนินงาน (roadmap) ในการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวร SEANF

และต่อมาในปีเดียวกัน SEANF ได้จัดให้มีการประชุมพิเศษของ SEANF เพื่อพิจารณาในเรื่องนี้ ณ กรุงจาการ์ตา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ที่ประชุมได้เห็นชอบให้ Komnas HAM จัดทำร่างธรรมนูญของ SEANF และข้อเสนอเกี่ยวกับงบประมาณ รวมไปถึงข้อเสนอเกี่ยวกับการเก็บค่าธรรมเนียมประจำปีของสำนักเลขาธิการถาวร SEANF

ต่อมาในการประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๑๓ เมื่อปี ๒๕๕๙ ณ กรุงเนปีตอว์ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา Komnas HAM ได้นำเสนอร่างธรรมนูญในการจัดตั้งสำนักเลขาธิการถาวร SEANF ฉบับแรก ต่อมาเอกสารนี้ถูกเรียกว่า “ข้อบังคับการดำเนินงาน” (Rules of Procedure: RoP) พร้อมเสนองบประมาณที่สมาชิกจะต้องชำระต่อปี พร้อมทั้งได้แจ้งให้สมาชิก SEANF ทราบว่าในการจดทะเบียนเพื่อจัดตั้งสำนักเลขาธิการถาวร SEANF จำเป็นจะต้องมีการจัดทำกฎหมายของประธานาธิบดีด้วย SEANF (Presidential Decree on SEANF) จำเป็นจะต้องมีเอกสารเบื้องต้น ๓ รายการ ได้แก่ ข้อบังคับการดำเนินงาน (Rules of Procedure: RoP) เอกสารทางวิชาการ (academic paper) และข้อตกลงของประเทศเจ้าภาพ (Host Country Agreement: HCA) และต่อมาในการประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๑๔ เมื่อปี ๒๕๖๐ ณ กรุงมะนิลา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ที่ประชุมได้เห็นชอบกับร่าง RoP ที่ได้ร่วมกันจัดทำขึ้นและได้มีการรับรองไว้พลางก่อน (provisionally approved) เพื่อให้ Komnas HAM สามารถนำไปดำเนินการได้ตามกระบวนการภายในประเทศ นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้มีการหารือเกี่ยวกับจำนวนเงินค่าสมาชิก ซึ่งที่ประชุมเห็นชอบร่วมกันที่จำนวนปีละ ๓,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ

(๘) ความเป็นมาของการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวร SEANF

๒.๕.๒ หน้าที่และอำนาจของสำนักงานเลขาธิการถาวร SEANF ตามข้อบังคับการดำเนินงาน (RoP)

สำนักงานเลขาธิการถาวร SEANF จะมีที่ตั้ง ณ กรุงจาการ์ตา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มีหน้าที่และอำนาจ เป็นไปตามข้อ ๑๓ ของข้อบังคับการดำเนินงาน (RoP) ของ SEANF ที่สำคัญ ได้แก่ การช่วยเสริมสร้างศักยภาพของสมาชิก SEANF โดยจัดการประชุมระหว่างสมาชิก SEANF และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ รวมทั้งการอำนวยความสะดวกให้กับกรอบความร่วมมือ ดำเนินภารกิจประจำวันของ SEANF และดำเนินการตามมติของ SEANF ทำหน้าที่ในการสื่อสารและการประสานงานระหว่างสมาชิก SEANF การจัดโครงการและกิจกรรมที่ริเริ่มโดย SEANF ที่เป็นการส่งเสริมประเด็นความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชน การช่วยเหลือในการกำหนดประเด็นสำคัญ ประสานกิจกรรม ปรับปรุงการใช้ประโยชน์และการระดมทรัพยากร รวมทั้งสนับสนุนความพยายามในการพัฒนาศักยภาพของสมาชิก SEANF เพื่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค เป็นต้น

(๙) หน้าที่และอำนาจของสำนักงานเลขาธิการถาวร SEANF
ตามข้อบังคับการดำเนินงาน (RoP)

บทที่ ๓

รูปแบบการดำเนินงานและกลไกภายใต้ความร่วมมือของ SEANF

การดำเนินงานและกลไกภายใต้ความร่วมมือของ SEANF เป็นไปในรูปแบบที่ค่อย ๆ พัฒนาขึ้นมา ร่วมกันระหว่างสมาชิก SEANF อยู่บนหลักการของการปรึกษาหารือระหว่างกัน การหมุนเวียนกันทำหน้าที่ ประธาน SEANF ตามลำดับตัวอักษรภาษาอังกฤษของชื่อประเทศสมาชิก ส่วนการตัดสินใจที่อยู่บนหลักการฉันทามติ (consensus) และการให้สำนักงานของสมาชิกที่ทำหน้าที่ประธาน SEANF ในปีนั้น ๆ ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของ SEANF จนถึงปัจจุบัน SEANF มีเอกสารอ้างอิงร่วมกัน ๓ ฉบับ คือ

	(๑) ปฏิญญาความร่วมมือ (Declaration of Cooperation)
	(๒) ข้อบังคับการดำเนินงาน (Rules of Procedure: RoP)
	(๓) แผนยุทธศาสตร์ของ SEANF (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

โดยSEANF มีรูปแบบการดำเนินงานและกลไกภายใต้ความร่วมมือโดยภาพรวม ดังนี้

๓.๑ การประชุมภายใต้กรอบความร่วมมือ SEANF

ปัจจุบัน สมาชิก SEANF จะหมุนเวียนกันเป็นประธานของ SEANF โดยมีวาระคราวละ ๑ ปี ซึ่งประธาน SEANF จะทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมต่าง ๆ และเป็นประธานการประชุมในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งเป็นประธานของ SEANF โดยในแต่ละปี SEANF จะมีการจัดประชุมใน ๔ ลักษณะ ประกอบด้วย

(๑) การประชุมประจำปีของ SEANF (SEANF Annual Meeting)

มีการประชุมปีละ ๑ ครั้ง ณ ประเทศที่ทำหน้าที่เป็นประธานของ SEANF โดยเป็นการประชุมหารือร่วมกันเกี่ยวกับความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนในมิติต่าง ๆ ซึ่งจะมีหัวข้อหลักที่ประเทศเจ้าภาพให้ความสำคัญเป็นพิเศษและประเด็นอื่นที่สมาชิก SEANF อาจเสนอให้มีการหยิบยกขึ้นหารือหรือประกอบกันขึ้นเป็นระเบียบวาระของการประชุม โดยมีผู้เข้าร่วมการประชุมประกอบด้วย ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและ/หรือกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทำหน้าที่เป็นผู้แทนและหัวหน้าคณะผู้แทนสมาชิก SEANF พร้อมด้วยผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน

(๒) การประชุมระดับเจ้าหน้าที่ (Technical Working Group Meeting: TWG)

จัดขึ้นปีละ ๒ ครั้ง เพื่อติดตามความคืบหน้าในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสมาชิก SEANF และ/หรือประเทศสมาชิก ความร่วมมือกับกลไกสิทธิมนุษยชนของอาเซียน การดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การกำหนดประเด็นสำคัญในระดับภูมิภาคร่วมกัน และการเตรียมการสำหรับการประชุมประจำปี โดยผู้แทนของสมาชิก SEANF ที่เข้าร่วมการประชุม ได้แก่ หัวหน้าสูงสุดของสำนักงานหรือผู้แทน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกรอบความร่วมมือของ SEANF อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการปรับรูปแบบการประชุมของ SEANF เป็นรูปแบบออนไลน์ จึงได้มีประธานสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รองประธานสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เข้าร่วมในการประชุมระดับเจ้าหน้าที่ด้วย

(๑) ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ
การประชุมระดับเจ้าหน้าที่ (TWG)

(๓) การประชุมสมัยพิเศษหรือการประชุมตามแผนงาน/โครงการที่กำหนดขึ้นโดยสมาชิก SEANF

จัดขึ้นตามวาระ ความจำเป็น หรือสถานการณ์เร่งด่วนตามที่สมาชิกจะตกลงกัน ซึ่งอาจจะเป็นการร่วมมือกันระหว่างสมาชิกหรือมีหน่วยงานภายนอกจัดประชุมร่วมกับสมาชิก SEANF โดยในแต่ละปีจะจัดขึ้นประมาณปีละ ๑-๒ ครั้ง

(๔) การประชุมคณะทำงาน

เป็นการประชุมของคณะทำงานที่ SEANF จัดตั้งขึ้นเฉพาะ เพื่อพิจารณาหรือดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก่อนนำเข้าสู่การตัดสินใจของการประชุมระดับเจ้าหน้าที่หรือการประชุมประจำปีของ SEANF หรือการดำเนินการที่เป็นภารกิจประจำที่จะต้องขอความเห็นชอบร่วมกัน ซึ่งจะมีรูปแบบและวิธีการประชุมตามที่ฝ่ายเลขานุการกำหนด โดยในปี ๒๕๖๔ มีคณะทำงานที่ยังดำเนินการอยู่ ได้แก่ คณะทำงานยุทธศาสตร์การสื่อสารของ SEANF (SEANF Strategic Communications Working Group) คณะทำงานของ SEANF เพื่อพิจารณาข้อเสนอของ กสม. ที่เกี่ยวกับการป้องกันการทรมาน (Working Group to Discuss the NHRCT's New Proposal Relating to Torture Prevention: WGTP) คณะทำงานด้านวิชาการเพื่อพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ (Technical Working Group to Develop the Strategic Plan)

๓.๒ แผนยุทธศาสตร์ของ SEANF พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ และประเด็นยุทธศาสตร์ด้านสิทธิมนุษยชน (Strategic Human Rights Priorities)

แผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้เป็นแผนยุทธศาสตร์ ฉบับที่ ๒ ของ SEANF จัดทำขึ้นโดยต่อเนื่องจากแผนยุทธศาสตร์ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)^๑ โดยสมาชิก SEANF ได้เห็นชอบร่วมกันในการประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๑๓ เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๕๙ ณ กรุงเนปิตอร์ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ซึ่งแผนยุทธศาสตร์นี้ถือเป็นกลไกกำหนดทิศทางความร่วมมือกันของสมาชิก SEANF ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมตามเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน โดยมีสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

(๒) วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของ SEANF

๓.๒.๑ ขอบเขตการดำเนินงาน (Strategic Areas)

แผนยุทธศาสตร์ของ SEANF ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ มีขอบเขตการดำเนินงาน ดังนี้

- (๑) การสร้างสถานะที่น่าเชื่อถือและสถานะทางกฎหมายของ SEANF
- (๒) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

^๑ แผนยุทธศาสตร์ของ SEANF ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เน้นประเด็นสำคัญ ๕ ประเด็น ได้แก่

- (๑) ปัญหาการก่อการร้าย
- (๒) ปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก
- (๓) สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และสิทธิในการพัฒนา
- (๔) สิทธิของแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน
- (๕) สิทธิมนุษยชนศึกษา

(๓) การส่งเสริมบทบาทการรณรงค์ในด้านสิทธิมนุษยชน

(๔) การดำเนินงานร่วมกันในประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน

(๕) การมีท่าที (position) ร่วมกันในการดำเนินงานเพื่อตอบสนองต่อประเด็นสิทธิมนุษยชน

ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๓.๒.๒ ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านสิทธิมนุษยชน (Strategic Human Rights Priorities)

หัวใจสำคัญของแผนยุทธศาสตร์ SEANF คือ ประเด็นสำคัญ (priority issues) ที่ได้กำหนดหัวข้อหลัก (theme) ในการผลักดันความร่วมมือระหว่างสมาชิก SEANF ตามประเด็นยุทธศาสตร์ด้านสิทธิมนุษยชน (Strategic Human Rights Priorities) ระหว่างปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔ จำนวน ๖ ประเด็น ได้แก่

(๑) การเคลื่อนย้ายของบุคคล รวมทั้งแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน การค้ามนุษย์ ผู้ลี้ภัย และผู้แสวงหาที่พักพิง (The movement of peoples, including migrant workers, trafficking in persons, and refugees and asylum seekers)

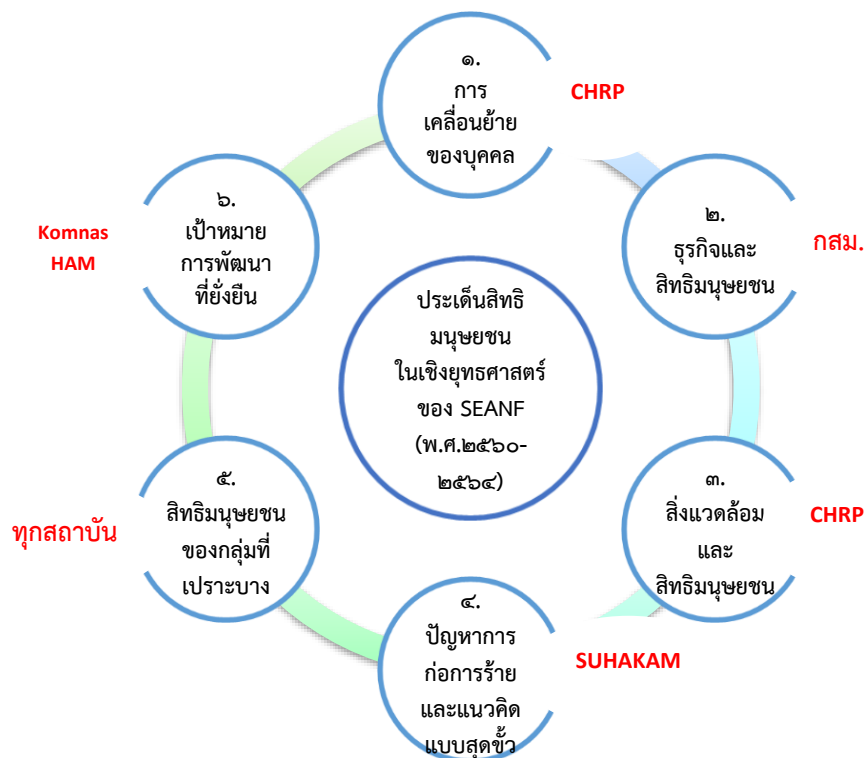
(๒) ธุรกิจและสิทธิมนุษยชน (Business and Human Rights)

(๓) สิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชน รวมทั้งความยุติธรรมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Environment and Human Rights, including climate justice)

(๔) ปัญหาการก่อการร้ายและแนวคิดแบบสุดขั้ว (Terrorism and Extremism)

(๕) สิทธิมนุษยชนของกลุ่มที่เปราะบาง (The rights of vulnerable groups)

(๖) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

อย่างไรก็ตาม จากประเด็นสำคัญของ SEANF ทั้งหมด สมาชิก SEANF แต่ละสถาบันให้ความสำคัญและมีบทบาทที่โดดเด่นในแต่ละประเด็นแตกต่างกันไป เช่น Komnas HAM มีบทบาทสำคัญในประเด็นการพัฒนาที่ยั่งยืน SUHAKAM มีบทบาทสำคัญในประเด็นปัญหาการก่อการร้ายและแนวคิดแบบสุดขั้ว CHRP มีบทบาทสำคัญในประเด็นการเคลื่อนย้ายของบุคคล และสิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชน กสม. มีบทบาทสำคัญในประเด็นธุรกิจและสิทธิมนุษยชน ขณะที่ประเด็นสิทธิมนุษยชนของกลุ่มที่เปราะบางเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจและความสำคัญจากสมาชิก SEANF ทุกสถาบัน

(๓) แผนยุทธศาสตร์ของ SEANF (SEANF Strategic Plan)

**(๔) การดำเนินการตามประเด็นยุทธศาสตร์ด้านสิทธิมนุษยชน
(Strategic Human Rights Priorities) ของ SEANF ที่สำคัญ
ระหว่างปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔**

บทที่ ๔

ความเชื่อมโยงระหว่าง SEANF กับกลไกความร่วมมือ ด้านสิทธิมนุษยชนในระดับโลกและระดับภูมิภาค

แม้ SEANF จะเป็นกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในระดับอนุภูมิภาค แต่ SEANF ก็เป็นกลไกความร่วมมือที่สำคัญในการเชื่อมโยง กสม. เข้ากับกรอบความร่วมมือในระดับอื่น ๆ รวมทั้งผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ในทุกระดับทั้งในและนอกภูมิภาค ซึ่งความสัมพันธ์ของ SEANF กับกลไกความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนในระดับโลกและระดับภูมิภาคล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อทิศทางการดำเนินการขับเคลื่อนประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้วย

๔.๑ ความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในระดับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (APF) และในระดับโลก (GANHRI)

กรอบความร่วมมือเครือข่ายพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (Global Alliance of National Human Rights Institutions: GANHRI) และกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia Pacific Forum of National Human Rights Institutions: APF) เป็นกรอบความร่วมมือในระดับโลกและระดับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครือข่ายหรือหน่วยงานตัวแทนของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจากทั่วโลก รวมทั้งเพื่อช่วยการจัดตั้งและการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การรับรองความเป็นอิสระและศักยภาพการทำงานที่เป็นไปตามมาตรฐานสากลตามที่กำหนดไว้ในหลักการปารีส โดย APF ถือเป็นกลไกความร่วมมือในระดับภูมิภาค ๑ ใน ๔ ภูมิภาคภายใต้ระบบของ GANHRI ซึ่งเป็นกลไกในระดับโลก ในขณะที่ SEANF นั้นเป็นกลไกความร่วมมือของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในระดับอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นอิสระจากระบบของ GANHRI และ APF โดย SEANF จะกำหนดระบบและวิธีการในการบริหารจัดการกรอบความร่วมมือของตนเอง มีแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการของตนเอง ซึ่งเป็นอิสระจากทั้ง GANHRI และ APF อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงระหว่าง SEANF กับ GANHRI และ APF มีในบริบท ดังนี้

(๑) สมาชิกภาพ

สมาชิกของ SEANF ทุกประเทศล้วนเป็นสมาชิกของ GANHRI และ APF ด้วย และได้รับประโยชน์จากระบบและความร่วมมือในกรอบของ GANHRI และ APF รวมทั้งมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในกรอบความร่วมมือของ GANHRI และ APF

(๑) ข้อมูลเกี่ยวกับ GANHRI

(๒) ข้อมูลเกี่ยวกับ APF

(๒) การเข้ารับการประเมินสถานะจากคณะกรรมการประเมินสถานะของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (SCA)

ดังได้กล่าวแล้วว่าสมาชิกของ SEANF ทั้ง ๖ สถาบันต่างเป็นสมาชิกของ GANHRI และ APF ทั้งหมด ดังนั้น สมาชิก SEANF ทั้งหมดจึงต้องได้รับการประเมินสถานะจากคณะกรรมการประเมินสถานะของ

สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (Sub-Committee on Accreditation: SCA) ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้เป็นกลไกภายใต้ความร่วมมือของ GANHRI เพื่อทำหน้าที่ประเมินการดำเนินงานและการจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหลักการปารีส (Paris Principles) โดยผลการประเมินจะแบ่งเป็น ๓ สถานะ ได้แก่

- กลุ่ม A คือ มีความสอดคล้องกับหลักการปารีส
- กลุ่ม B คือ มีความสอดคล้องกับหลักการปารีสในบางส่วน ซึ่งสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในกลุ่ม B จะถูกจัดให้มีสถานะเป็นผู้สังเกตการณ์ในกรอบความร่วมมือของ GANHRI และ APF
- กลุ่ม C คือ ไม่มีความสอดคล้องกับหลักการปารีสเลย และจะไม่ได้รับการพิจารณาให้เข้าเป็นสมาชิกของ GANHRI^๑

ในปัจจุบัน (ปี ๒๕๖๔) มีสมาชิกของ SEANF ที่มีสถานะ “A” จำนวน ๔ สถาบัน และสถานะ “B” จำนวน ๒ สถาบัน ได้แก่

สถานะ	สถาบัน
A	- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของอินโดนีเซีย (Komnas HAM) - คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของมาเลเซีย (SUHAKAM) - คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของฟิลิปปินส์ (CHRP) - ผู้ตรวจการของติมอร์-เลสเต (PDHJ)
B	- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของเมียนมา (MNHRC) - คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของไทย (กสม.)
 (๓)	

ในส่วนของกสม. ได้รับการสัมภาษณ์กับ SCA เพื่อการประเมินสถานะครั้งล่าสุด เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ ซึ่งต่อมา SCA ได้แจ้งมติว่าให้เลื่อนการพิจารณาการประเมินสถานะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของไทยออกไปเป็นเวลา ๑๘ เดือน เพื่อให้ กสม. ได้มีโอกาสดำเนินการแก้ไขข้อห่วงกังวลบางประเด็นของ SCA เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งเชิงสถาบันและประสิทธิภาพตามหลักการเกี่ยวกับสถานะของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือ หลักการปารีส (Paris Principles) มากยิ่งขึ้น

(๓) การพัฒนาศักยภาพ

ทั้ง GANHRI และ APF ต่างมียุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เป็นสมาชิกของกรอบความร่วมมือ โดย GANHRI จะเน้นการฝึกอบรมในประเด็น

^๑ ตามลำดับชั้นของสถานะยังมีระดับ a b และ c อยู่ แต่ในปัจจุบันไม่มีการจัดให้สมาชิกของ GANHRI สถาบันใดอยู่ในกลุ่ม c แล้ว

เชิงโครงสร้างและทางดำนนโยบาย ซึ่ง GANHRI จะจัดฝึกอบรมเป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ (International Human Rights Mechanism) ในขณะที่ APF จะเน้นการมีโครงการหรือกิจกรรมที่ต่อเนื่อง เป็นการฝึกอบรมหรือการสัมมนา หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการในประเด็นสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ทั้งที่ APF ริเริ่มขึ้นเอง หรือการให้ความร่วมมือร่วมกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ผ่านมา SEANF เคยร้องขอให้ APF ดำเนินการจัดการฝึกอบรมให้กับสมาชิก SEANF ด้วย

(๔) ตัวอย่างการดำเนินการฝึกอบรมที่ APF จัดให้กับ SEANF

(๔) การสนับสนุนกระบวนการเข้ารับการประเมินศักยภาพตนเอง (capacity assessment) ของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สมาชิก SEANF ทุกประเทศล้วนเคยเข้ารับการประเมินศักยภาพตนเอง (capacity assessment) ของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งเป็นโครงการที่ริเริ่มโดย APF โดยความร่วมมือร่วมกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) และสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights: OHCHR) มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการทำหน้าที่คุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนให้กับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้อย่างเต็มที่มีประสิทธิภาพ โดย APF จะทำหน้าที่อำนวยความสะดวกต่าง ๆ อาทิ การให้ความรู้ก่อนเข้าสู่กระบวนการประเมิน ทั้งนี้ ในกระบวนการประเมินจะจัดให้คณะกรรมการได้ทำการประเมินศักยภาพของตนเอง (Commission to Undertake a Capacity Assessment: CA) จากข้อมูลและกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลจากรายงานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง การประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์บุคคลภายในสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสียบางส่วน อาทิ ภาครัฐบาลและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง และการให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้เป็นผู้ประเมินตนเองโดยผ่านการตอบแบบสอบถาม เพื่อให้คณะกรรมการนำผลลัพธ์ของการประเมินที่ได้รับไปวางแผนความจำเป็นในการพัฒนาต่อในรอบ ๕ ปีต่อไป โดยการเข้ารับการประเมินศักยภาพตนเองนี้เป็นกิจกรรมภาคความสมัครใจ และสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถแสดงความประสงค์ในการเข้ารับการทบทวนการประเมิน (Capacity Assessment Reviews: CAR) ได้ภายหลังจากการเข้ารับการประเมินในรอบก่อนหน้านี้มาแล้ว ๓-๔ ปี ซึ่งที่ผ่านมาสมาชิก SEANF ได้เคยเข้าร่วมกระบวนการนี้แล้วทุกสถาบัน

**(๔) ตัวอย่างบทบาทที่สำคัญของสมาชิก SEANF ในกรอบความร่วมมือ
ของ GANHRI และ APF**

๔.๒ ความร่วมมือกับกลไกด้านสิทธิมนุษยชนของอาเซียน

กลไกด้านสิทธิมนุษยชนของอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง AICHR ถือเป็นกลไกที่เกิดขึ้นโดยการผลักดันร่วมกันของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ร่วมกับคณะทำงานเพื่อกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน (The Working Group for an ASEAN Human Rights Mechanism) เป็นคณะทำงานที่มีภาคส่วนผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลาย รวมทั้งเจ้าหน้าที่ภาครัฐและนักวิชาการ ในระยะแรกได้มีการจัดการประชุมว่าด้วยกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน (Workshop on the ASEAN Mechanism on Human Rights) ขึ้นร่วมกันอย่างต่อเนื่องหลายครั้ง จนนำมาสู่การจัดตั้ง AICHR จึงถือได้ว่า AICHR เกิดขึ้นโดยความพยายามในการผลักดันร่วมกันของหลาย ๆ ภาคส่วนในภูมิภาค รวมทั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้วย

ภายหลังที่ AICHR ได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้ว SEANF ตระหนักเสมอว่ากลไกนี้ถือเป็นพัฒนาการที่สำคัญของอาเซียนในด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่ง SEANF ได้แสดงออกถึงการสนับสนุนให้กลไกนี้มีการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในอาเซียนอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ที่ AICHR ได้รับการจัดตั้งในปี ๒๕๕๒ กลไกนี้ไม่เคยมีการประชุมและความร่วมมือร่วมกับ SEANF ร่วมกันอย่างเป็นทางการมาก่อน ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะข้อจำกัดของ AICHR ที่มีฐานะเป็นองค์กรระหว่างรัฐบาลที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือ (consultative) ซึ่งทำหน้าที่ครอบคลุมถึงการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน แต่ยังคงไม่มีกลไกในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และการตัดสินใจร่วมกันต้องอยู่บนหลักการฉันทามติ แต่ก็มีความร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการระหว่างกันเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

ในความร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการนั้น SEANF ได้ประสานความร่วมมือร่วมกับ AICHR มาอย่างต่อเนื่อง เช่น SEANF ได้เชิญผู้แทนของประเทศสมาชิกอาเซียนใน AICHR บางประเทศเข้าร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ผลการดำเนินการ และพัฒนาการที่สำคัญในประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ในการประชุมของ SEANF ขณะเดียวกัน AICHR ก็มักจะเชิญสมาชิก SEANF ในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค เข้าร่วมงานการประชุมเชิงปฏิบัติการหรือการสัมมนาที่ผู้แทนของประเทศสมาชิกอาเซียนใน AICHR ประเทศต่าง ๆ จัดขึ้นด้วยอย่างสม่ำเสมอด้วย

อย่างไรก็ตาม ในการประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๑๖ ณ กรุงดิลี สาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์-เลสเต ผู้ตรวจการแผ่นดินของติมอร์-เลสเต ในฐานะประธาน SEANF ในปี ๒๕๖๒ ได้ยกระเบียบวาระเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง AICHR และ SEANF ขึ้นหารือในที่ประชุม ตามที่ผู้แทนของ Komnas HAM เสนอ ทั้งนี้ สืบเนื่องจากผู้แทน AICHR อินโดนีเซีย ได้เสนอความคิดริเริ่มในการมีส่วนร่วม (engage) กับ SEANF อย่างเป็นทางการ ในท้ายที่สุด ที่ประชุมได้มีมติให้ประธาน SEANF ส่งจดหมายแจ้งอย่างเป็นทางการ

ถึง AICHR เพื่อแสวงหารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างเป็นทางการต่อมาผู้แทน AICHR อินโดนีเซีย ได้นำเสนอรูปแบบในการประชุมร่วมกับ SEANF เพื่อให้ SEANF พิจารณาความเป็นไปได้ สมาชิกได้ให้ความเห็นชอบและในช่วงแรกคาดว่าจะมีการประชุมร่วมกันอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรกในเดือนเมษายน ๒๕๖๓ แต่ด้วยสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ทำให้การประชุมดังกล่าวต้องยกเลิกไป อย่างไรก็ตาม การริเริ่มดังกล่าวได้ทำให้วาระการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่าง SEANF และ AICHR ได้กลายเป็นระเบียบวาระการประชุมที่สำคัญของ SEANF ในปี ๒๕๖๓ Komnas HAM ในฐานะประธาน SEANF ในปี ๒๕๖๓ ได้เสนอแผนที่จะให้มีการประชุมร่วมกับ AICHR โดยการสนับสนุนของผู้แทนอินโดนีเซียใน AICHR เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนประเด็นสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคที่เป็นรูปธรรมร่วมกันต่อไป ในที่สุด ความสัมพันธ์ระหว่าง SEANF กับ AICHR มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น เมื่อในการประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๑๗ แบบทางไกล ที่ Komnas HAM เป็นเจ้าภาพ SEANF ได้ประชุมหารือพิเศษเพื่อแสวงหาแนวทางในการประสานความร่วมมือระหว่าง SEANF กับ AICHR อย่างไม่เป็นทางการร่วมกันเป็นครั้งแรก โดยประธาน AICHR ได้แสดงท่าทีเชิงบวกในการปฏิสัมพันธ์กับ SEANF ในการร่วมแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของ AICHR แผนปฏิบัติการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๘) ของ AICHR ที่ได้จัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว รวมทั้งแผนปฏิบัติการสำหรับปี ๒๕๖๔ ซึ่งมีกิจกรรมสำคัญที่กำหนดไว้ ๑๑ รายการ อาทิ ประเด็นสิทธิด้านสุขภาพ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การไต่สวนที่ระดับเยาวชน และการฝึกอบรมเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน เป็นต้น โดย AICHR ได้กล่าวถึงการให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือโดยการหารือร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้ง SEANF ซึ่งทั้ง ๒ องค์กรเห็นชอบร่วมกันที่จะให้มีการหารือร่วมกันต่อไปในประเด็นที่สนใจร่วมกันในภูมิภาค

๔.๓ ความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้เสียในภูมิภาค

เพื่อส่งเสริมการทำหน้าที่ในด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของสมาชิก SEANF ดังนั้น SEANF จึงมีความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้เสียในภูมิภาคอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะความร่วมมือร่วมกับภาคประชาสังคมในประเทศต่าง ๆ อาทิ ความร่วมมือในประเด็นการป้องกันการทรมานร่วมกันสมาคมต่อต้านการทรมาน (Association for the Prevention of Torture: APT) รวมทั้ง SEANF ได้เชิญองค์กรภาคประชาสังคมเข้าร่วมการประชุมหรือกิจกรรมคู่ขนานของ SEANF และสมาชิก SEANF โดยเฉพาะประธาน SEANF ในแต่ละปี ก็ได้รับเชิญเข้าร่วมการประชุมต่าง ๆ ขององค์กรภาคประชาสังคมในฐานะตัวแทนของ SEANF ด้วย

นอกจากนี้ SEANF ยังได้มีความร่วมมือกับองค์กรทางวิชาการที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของสมาชิก SEANF ที่สำคัญ คือ สถาบัน Raoul Wallenberg Institute for Human Rights and Humanitarian Law (RWI) ซึ่งได้ร่วมมือกับ SEANF ในการเผยแพร่ความรู้และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของสมาชิก SEANF ในประเทศต่าง ๆ มาแล้ว จำนวน ๓ ครั้ง ขณะเดียวกัน SEANF ยังได้มีความร่วมมือร่วมกับองค์กรระหว่างประเทศในภูมิภาคอย่างสม่ำเสมอ โดยมีองค์กรที่สำคัญ

ได้แก่ สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights: OHCHR) โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program: UNDP) เป็นต้น

(๖) ตัวอย่างกิจกรรมความร่วมมือร่วมกับผู้มีส่วนได้เสียในภูมิภาคที่สำคัญ

บทที่ ๕

ประมวลและวิเคราะห์บทบาทของ กสม.

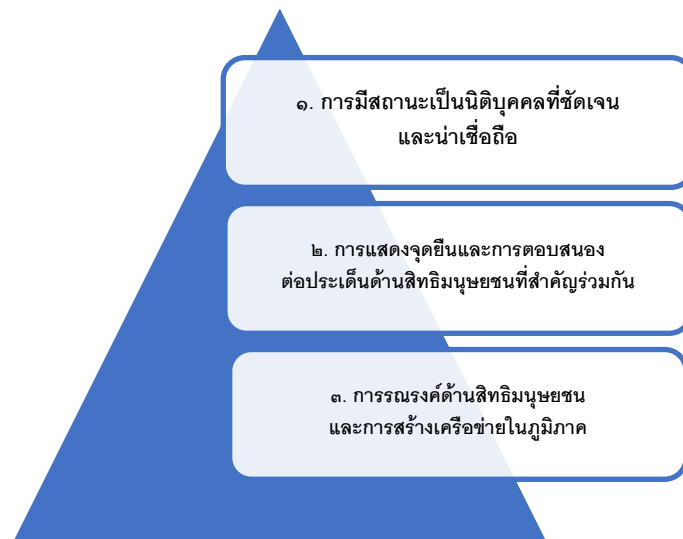
ในกรอบความร่วมมือ SEANF: ความสำเร็จและความท้าทาย

สาระสำคัญในบทนี้เป็นการนำเสนอข้อมูลเพื่อให้ทราบถึงบริบทของ กสม. ที่เกี่ยวข้องกับ SEANF ทั้งที่ได้ดำเนินการผ่านมาและที่อยู่ระหว่างการดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจและการกำหนดท่าทีในการปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกอื่น ๆ ภายในกรอบ SEANF ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับบริบททั้งในเชิงการพัฒนาต่อยอด หรือการริเริ่มกิจกรรมใหม่ ๆ ในการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคนี้ร่วมกับสมาชิกให้มีความก้าวหน้า อีกทั้งยังแสดงออกถึงความสมานฉันท์ร่วมกันสำหรับข้อมูลที่รวบรวมขึ้นนี้เกิดจากประสบการณ์การดำเนินการที่ผ่านมาของ SEANF ซึ่งนำไปสู่การวิเคราะห์ถึงข้อท้าทาย แนวทางการพัฒนา รวมไปถึงแนวโน้มหรือทิศทางความร่วมมือในอนาคต ดังนี้

๕.๑ ประสบการณ์และความสำเร็จที่สำคัญของ SEANF ที่ผ่านมา

นับตั้งแต่มีการจัดตั้งกรอบความร่วมมือ SEANF ในปี ๒๕๔๗ SEANF มีบทบาทในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งความสำเร็จของ SEANF ค่อย ๆ เกิดขึ้นทีละน้อยและปรับเปลี่ยนไปตามความเหมาะสมของสถานการณ์และบริบทของภูมิภาค โดยอาจนำเสนอภาพรวมพัฒนาการและความสำเร็จที่สำคัญที่ผ่านมาของ SEANF ตามยุทธศาสตร์การทำงานตามที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ของ SEANF ฉบับที่ 2 พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ดังนี้

๕.๑.๑ การมีสถานะเป็นนิติบุคคลที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือ

SEANF มีการดำเนินงานที่ต่อเนื่องในการผลักดันให้กรอบความร่วมมือนี้มีความเข้มแข็งโดยการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์เพื่อเป็นกรอบในการทำงานร่วมกันมาเป็นระยะ เป้าหมายที่สำคัญประการหนึ่ง คือการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวร SEANF ที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลที่ชัดเจน มีความสามารถทางกฎหมาย และมีทรัพยากรทั้งบุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน และเงินทุนสนับสนุนที่เพียงพอ เพื่อยกระดับให้ SEANF เป็นกรอบความร่วมมือหรือกลไกสิทธิมนุษยชนของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคที่ได้รับการยอมรับและน่าเชื่อถืออย่างกว้างขวาง สถานะล่าสุดนั้น SEANF ได้เห็นชอบให้จัดตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวร SEANF จะมีที่ตั้ง ณ กรุงจาการ์ตา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย โดยมี Komnas HAM เป็นผู้ดำเนินการตามขั้นตอนทางกฎหมายภายในประเทศ และสมาชิกที่เหลืออีก ๕ สถาบันทำหน้าที่ในการสนับสนุนการดำเนินการในทุกขั้นตอน ขณะนี้การจัดตั้งได้เดินทางมาถึงขั้นตอนการลงนามร่างข้อบังคับการดำเนินงาน (RoP) ของ SEANF ให้มีผลใช้บังคับโดยสมบูรณ์ และการจัดทำข้อตกลงของประเทศเจ้าภาพ (HCA) ร่วมกับรัฐบาลอินโดนีเซีย

๕.๑.๒ การแสดงจุดยืนและการตอบสนองต่อประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญร่วมกัน

SEANF ได้แสดงจุดยืนตอบสนองต่อสถานการณ์ที่สำคัญในภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันแสดงจุดยืนอย่างมีนัยสำคัญต่อสถานการณ์สิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในภูมิภาค เช่น

- กรณีสถานการณ์ความรุนแรงทางการเมืองในเมียนมาที่ SEANF ได้ออกแถลงการณ์ร่วมกันเพื่อแสดงท่าทีต่อเหตุการณ์ที่รัฐบาลเมียนมาใช้กำลังปราบปรามผู้ชุมนุมประท้วงอย่างรุนแรง เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๐

- การออกแถลงการณ์เกี่ยวกับเหตุการณ์การปล่อยตัวนางออง ซาน ซูจี ผู้นำฝ่ายค้านของเมียนมา เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ในการประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๗

- การออกแถลงการณ์เพื่อสนับสนุนการทำงานของกลไกอาเซียนและสหประชาชาติในประเด็นแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน เมื่อคราวการประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๑๔ ณ กรุงมะนิลา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ รวมทั้งการออกแถลงการณ์ร่วมในนามของ SEANF เพื่อสนับสนุนการจัดทำเอกสารฉันทามติอาเซียนว่าด้วยแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน (SEANF Statement on the ASEAN Consensus on the Protection of the Rights of Migrant Workers) เมื่อปี ๒๕๖๐

นอกจากนี้ SEANF ยังได้จัดทำรายงานพื้นฐานที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง รายงานเช่นนี้จะจัดทำขึ้นโดยเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของสมาชิก SEANF ซึ่งต้องมีการรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ภายในประเทศ รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเนื้อหาสาระที่สำคัญของแต่ละประเทศสมาชิก พร้อมข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น AICHR ACWC ACMW และรวมถึงรัฐบาลของแต่ละประเทศด้วย ได้แก่

(๑) รายงานพื้นฐานว่าด้วยสิทธิของแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน ๒๕๕๔ ที่ SUHAKAM ทำหน้าที่เป็นผู้ยกร่างตามการมอบหมายของที่ประชุม SEANF ซึ่งรายงานดังกล่าวได้มีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น AICHR ACWC ACMW รวมถึงรัฐบาลของแต่ละประเทศด้วย

(๒) รายงานพื้นฐานว่าด้วยสิทธิของผู้สูงอายุในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ๒๕๖๐ ที่ CHRP ทำหน้าที่เป็นผู้ยกร่างตามการมอบหมายของที่ประชุม SEANF

(๓) รายงานพื้นฐานว่าด้วยสิทธิของคนพิการในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ๒๕๖๒ ที่ PDHJ ทำหน้าที่เป็นผู้ยกร่างตามการมอบหมายของที่ประชุม SEANF

๕.๑.๓ การรณรงค์ด้านสิทธิมนุษยชนและการสร้างเครือข่ายในภูมิภาค

(๑) การรณรงค์ในการจัดตั้งกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน

ในระยะเริ่มแรก กรอบความร่วมมือ SEANF จัดตั้งขึ้นเพื่อให้มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการจัดตั้งกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน ต่อมาจึงเกิดขึ้นเป็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (AICHR) โดยผู้แทนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งเป็นสมาชิก SEANF ในระยะเริ่มแรก ได้ร่วมเข้าพบ คณะผู้แทนระดับสูงของอาเซียน (ASEAN High Level Panel: HLP) ที่ทำหน้าที่ในการยกร่างกรอบอำนาจหน้าที่ของกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน (ASEAN Human Rights Body: AHRB) โดยได้มีการเข้าพบอย่างต่อเนื่อง เพื่อผลักดันให้กลไกดังกล่าวเป็นกลไกที่สามารถส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของอาเซียนได้อย่างแท้จริง เช่น เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๒ ได้เข้าพบคณะผู้แทนระดับสูงที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย เพื่อยื่นเอกสารทำที่ที่เน้นย้ำว่ากลไกดังกล่าวควรอยู่ในรูปแบบของคณะกรรมการ ควรมีอาณัติที่สามารถรับเรื่องร้องเรียน และความสามารถในการรับเรื่องร้องเรียน การละเมิดสิทธิมนุษยชนจากบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรภาคประชาสังคม การมีการดำเนินงานที่โปร่งใส การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วม รวมถึงสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นต้น ต่อมาภายหลัง จากที่ AICHR ได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วเมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๒ สมาชิก SEANF ได้เข้าพบคณะผู้แทนระดับสูงของอาเซียนที่กรุงจาการ์ตา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย เพื่อยื่นเอกสารแถลงการณ์ทางการเมืองต่อคณะผู้แทนระดับสูงเกี่ยวกับทำที่ต่อกรอบอำนาจและหน้าที่ของกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน โดยมีสาระสำคัญที่แสดงถึงความห่วงกังวลต่อความเป็นอิสระในการทำหน้าที่ของ AICHR ที่เป็นกลไกระหว่างรัฐบาลที่ขาดการมีส่วนร่วม ประกอบกับการไม่มีอำนาจในการคุ้มครองหรือรับเรื่องร้องเรียน และการขาดการยอมรับจากเวทีสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ พร้อมทั้งเสนอให้ AICHR ควรทำงานร่วมกับภาคประชาสังคม รวมไปถึงสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้มากขึ้นด้วย และขอให้ AICHR มีการทำงานร่วมกันกับ SEANF โดยให้มีการจัดตั้งกลไกเพื่อเชื่อมโยงการทำงานร่วมกัน รวมทั้งให้มีการจัดทำบันทึกความร่วมมือ (Memorandum of Co-operation) ระหว่าง AICHR และสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาค ตลอดจนการขอให้มีการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวรของ AICHR ที่แยกออกมาอย่างเป็นอิสระจากสำนักงานเลขาธิการอาเซียน และให้มีเงินสนับสนุนที่เพียงพอ

(๒) การสร้างเครือข่ายในภูมิภาคในปัจจุบัน

แม้จนถึงปัจจุบันความพยายามในการจัดตั้งกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียนที่มีอำนาจและหน้าที่ทั้งในด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่เป็นกลางและเป็นอิสระจากอาเซียนและรัฐบาลของประเทศสมาชิกอาเซียนจะยังดำเนินการไม่สำเร็จ แต่ SEANF ก็ได้แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของกลไกกลุ่มและความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคนี้ที่จะค่อยๆ สร้างความเข้มแข็ง พร้อมทั้งการสร้างความรู้ของผู้มีส่วนได้เสียในภูมิภาคและในเวทีสิทธิมนุษยชนระดับโลกที่มากยิ่งขึ้น ตลอดจนการเป็นหนึ่งในองค์กรความร่วมมือหลักในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทางด้านสิทธิมนุษยชนที่เป็นศูนย์กลางของความร่วมมือร่วมกับรัฐบาลและองค์กรภาครัฐ องค์กรภาคประชาสังคม ภาควิชาการ สื่อมวลชน และสมาคมภาคธุรกิจ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๕.๒ บทบาทของ กสม.

บทบาทความร่วมมือของสมาชิกในเวที SEANF อาจแบ่งได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ บทบาทร่วมในฐานะสมาชิก SEANF และบทบาทในเชิงทวิภาคีหรือพหุภาคีระหว่างสมาชิก SEANF อื่น ซึ่งที่ผ่านมาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการทั้ง ๒ ลักษณะ โดยในฐานะสมาชิก SEANF กสม. ทำหน้าที่สนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือ SEANF อย่างเข้มแข็งและสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ความร่วมมือในการการพัฒนาศักยภาพของสมาชิก การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการหรือสัมมนาตามหัวข้อซึ่งเป็นประเด็นสำคัญของ SEANF (Thematic issues) ดังนี้

๕.๒.๑ การทำหน้าที่ประธาน SEANF

กสม. ทำหน้าที่ประธาน SEANF ครั้งแรกเมื่อปี ๒๕๔๗ และครั้งถัดมาในปี ๒๕๕๒ และ ๒๕๕๕ ตามลำดับ โดยทำหน้าที่ประธาน SEANF ครั้งล่าสุดในปี ๒๕๖๑ ซึ่งในการทำหน้าที่ประธาน SEANF ครั้งนี้ กสม. มีภารกิจในการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมของ SEANF จำนวน ๓ ครั้ง ประกอบด้วย การจัดการประชุมเจ้าหน้าที่ (TWG) จำนวน ๒ ครั้ง และการประชุมประจำปี (Annual Meeting) จำนวน ๑ ครั้ง รวมทั้งกิจกรรมพิเศษเนื่องในโอกาสครบรอบ ๗๐ ปี ของการรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (UDHR) ซึ่งในปี ๒๕๖๑ กสม. ทำหน้าที่เป็นประธาน SEANF ในการประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๑๕ ระหว่างวันที่ ๑๓-๑๔ กันยายน ๒๕๖๑ ณ กรุงเทพมหานคร ซึ่งที่ประชุม SEANF ได้เห็นชอบและรับทราบความก้าวหน้าในการดำเนินการของ SEANF ในรอบปี ๒๕๖๑ ในหลายประเด็น ประกอบด้วย

- ความคืบหน้าของการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวรของ SEANF
- การรับรองแผนปฏิบัติการของ SEANF (SEANF Action Plan) ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ของ

SEANF พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

- ความสำเร็จของการจัดทำข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการโยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย เป็นระเบียบ และปกติ (Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration: GCM) และแนวทางการทำงานในอนาคต

- ความสำเร็จของการประชุมคณะทำงานของสหประชาชาติว่าด้วยผู้สูงอายุ (UN Open-ended Working Group on Ageing) สมัยที่ ๙ และแนวทางการทำงานในอนาคต และการรับรองรายงานขั้นพื้นฐานว่าด้วยสิทธิของผู้สูงอายุในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Baseline Paper on the Rights of Older Persons in South East Asia)

- การรายงานผลการจัดกิจกรรมร่วมกับสถาบัน RWI และความสำเร็จของการดำเนินกิจกรรมร่วมกับสมาคม APT

- การรับรองแถลงการณ์ของ SEANF ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (SEANF Statement on Human Rights and SDGs) ที่เน้นการให้ความสำคัญกับบทบาทของ SEANF และสมาชิก SEANF ในการสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และสิทธิมนุษยชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

นอกจากนี้ ในปี ๒๕๖๑ กสม. ในฐานะประธาน SEANF ยังได้ร่วมกับสถาบัน Raoul Wallenberg Institute of Human Rights and Humanitarian Law (RWI) จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ หัวข้อ “การละเมิดสิทธิมนุษยชนและผลกระทบข้ามพรมแดน : การแก้ไขปัญหาช่องว่างของการคุ้มครองโดยผ่านกลไกความรับผิดชอบนอกอาณาเขต” ระหว่างวันที่ ๑๖-๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ โรงแรมโนโวเทล เพลินจิต ถนนสุขุมวิท กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นหัวข้อกิจกรรมที่ SEANF ได้กำหนดขึ้นและเห็นชอบร่วมกันให้มีการจัดกิจกรรมดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับความรับผิดชอบนอกอาณาเขต อันเกิดจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ข้ามพรมแดน ความท้าทายทางกฎหมายและข้อจำกัด ทางกฎหมายของความรับผิดชอบนอกอาณาเขต การสร้างความรู้ความเข้าใจในกลไกการบังคับใช้กฎหมายด้านสิทธิมนุษยชน บทบาทหน้าที่ของภาคธุรกิจในการเคารพสิทธิมนุษยชน การเสริมสร้างบทบาทและความร่วมมือและการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรทางการค้า/องค์กรภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในบริบทที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์แนวทางการปฏิบัติที่ดีและความท้าทายในการจัดการกับกรณีผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนที่ข้ามพรมแดน โดยมีสาระสำคัญของการประชุมประกอบด้วย การกำหนดความหมายและความเข้าใจของการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ข้ามพรมแดน การสำรวจตราสารและกลไกทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ข้ามพรมแดน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในระดับภูมิภาค ในประเด็นความรับผิดชอบนอกอาณาเขต โดยกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของฟิลิปปินส์ได้ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดการได้สวนระดับชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของฟิลิปปินส์ และการสะท้อนมุมมองของภาคประชาสังคมในประเด็นความรับผิดชอบนอกอาณาเขตด้วย

ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) จะทำหน้าที่ประธาน SEANF ครั้งต่อไป ในปี ๒๕๖๗

๕.๒.๒ การสนับสนุนการดำเนินงานของ SEANF

นอกเหนือจากการสนับสนุนการทำงานของ SEANF ตามหน้าที่ของสมาชิกโดยทั่วไปแล้วที่ผ่านมากสม. ยังมีบทบาทนำในการริเริ่มพัฒนาความเข้มแข็งและความร่วมมือระหว่างสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ นับตั้งแต่ในช่วงแรกของการก่อตั้งกรอบความร่วมมือ

สำหรับบทบาทนำของ กสม. ในปัจจุบัน (ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔) นั้น มีอยู่ใน ๒ เรื่อง ได้แก่ ในปี ๒๕๖๒ ผู้แทน กสม. ได้ริเริ่มให้มีการยกประเด็น

(๑) เรื่อง การพัฒนาศักยภาพและช่องทางในการพัฒนาการติดต่อสื่อสาร ขึ้นหารือในที่ประชุมของ SEANF ซึ่งต่อมาที่ประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๑๖ ได้เห็นชอบให้ กสม. ทำหน้าที่เป็นผู้ยกร่างเอกสารของ SEANF

(๒) เรื่อง แนวปฏิบัติว่าด้วยการใช้สื่อสังคมออนไลน์และเว็บไซต์ของ SEANF และนำเสนอกิจกรรมว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน หัวข้อ “การประชุมเชิงปฏิบัติการของ SEANF เพื่อการขับเคลื่อนหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชน (UNGPs) ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และการศึกษาคุณงานในประเทศไทย” เนื่องจาก กสม. มีบทบาทนำในประเด็นด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนซึ่งได้รับความสนใจและการยอมรับสมาชิก SEANF รวมทั้งการมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้รัฐบาลไทยประสบความสำเร็จในการประกาศใช้แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (National Action Plan on Business and Human Rights: NAP) เป็นประเทศแรกในเอเชีย ซึ่งบทบาทของ กสม. ในด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนนี้ ถือเป็นตัวอย่างที่ดี (Good Practice) ที่ กสม. ได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และถ่ายทอดความสำเร็จที่เกิดขึ้นนี้ในหลายโอกาส

(๓) ต่อมาในปี ๒๕๖๓ กสม.ได้เสนอเอกสารให้สมาชิก SEANF พิจารณาเอกสาร เรื่อง หลักปฏิบัติและกรอบความร่วมมือของ SEANF ในการป้องกันการทรมานและการกระทำที่มีขอบในรูปแบบอื่น (Principles and Guiding Framework for SEANF Cooperation on the Prevention of Torture and Other Forms of Ill Treatment) ซึ่งปัจจุบัน SEANF ได้จัดตั้งคณะทำงานของ SEANF เพื่อพิจารณาข้อเสนอของ กสม. เกี่ยวกับการป้องกันการทรมาน เพื่อเสนอที่ประชุมประจำปี SEANF ครั้งที่ ๑๘ ในปี ๒๕๖๔ พิจารณาต่อไป

๕.๒.๓ บทบาทเด่นของ กสม.

ที่ผ่านมา กสม. ถือว่าเป็นสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่มีบทบาทโดดเด่นในประเด็นด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ซึ่งได้รับการยอมรับทั้งในระดับโลกและระดับภูมิภาค โดย กสม. ได้รับเชิญให้เข้าร่วมการนำเสนอในเวทีต่าง ๆ จำนวนมาก ทั้งของสหประชาชาติ กรอบความร่วมมือของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในทุกระดับ ความร่วมมือของสถาบันวิชาการ องค์กรภาคธุรกิจ และองค์กรภาคประชาสังคม ตลอดจนการจัดงานของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่าง ๆ โดยเฉพาะการนำเสนอ เรื่อง “การแลกเปลี่ยน

ประสบการณ์ด้านธุรกิจและสิทธิมนุษยชนและการสนับสนุนการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย” โดยนางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทำหน้าที่ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๑๗ แบบทางไกล ระหว่างวันที่ ๒๔-๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ นอกจากนี้ กสม. ยังได้เสนอที่จะจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการของ SEANF เพื่อการขับเคลื่อนหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชน (UNGPs) ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และการศึกษาดูงานในประเทศไทย ในปี ๒๕๖๓ แต่ต้องเลื่อนโครงการดังกล่าวออกไปก่อน เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

(๑) บทบาทของ กสม. ในการสนับสนุนการจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๕.๓ วิเคราะห์แนวโน้มความร่วมมือและประเด็นที่ SEANF มีความสนใจร่วมกันในอนาคต

จากการดำเนินการที่ผ่านมา ประกอบกับการดำเนินการในปัจจุบันและแนวโน้มของสถานการณ์ในอนาคต แนวโน้มความร่วมมือและประเด็นที่ SEANF มีความสนใจร่วมกันในอนาคต น่าจะขึ้นอยู่กับบริบทใน ๓ ด้าน ดังนี้

(๑) ความร่วมมือซึ่งเป็นประเด็นสำคัญ (priorities) ตามแผนยุทธศาสตร์ของ SEANF ใน ๖ ด้าน ได้แก่ ประเด็นด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ปัญหาการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก บุคคลไร้รัฐ การเปลี่ยนแปลงด้านสภาพภูมิอากาศ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

(๒) สถานการณ์ปัจจุบันของโลกที่ส่งผลต่อด้านสิทธิมนุษยชน เช่น ประเด็นด้านสิทธิเกี่ยวกับสุขภาพ การจัดการในสถานการณ์โรคระบาด

(๓) ความร่วมมือในประเด็นที่เป็นที่สนใจร่วมกันระหว่างสมาชิก SEANF เช่น ประเด็นที่เกี่ยวข้องแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน บุคคลไร้รัฐ การลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ ผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนที่ข้ามพรมแดน

รูปแบบการทำงานที่สมาชิก SEANF สนใจจะดำเนินการร่วมกันในอนาคตมีแนวโน้มที่จะเป็นรูปแบบของเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนประเด็นสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคนี้ ร่วมกับกลไกสิทธิมนุษยชนของอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง AICHR และ ACWC เนื่องจากหลายประเด็นปัญหาในปัจจุบันมีผลกระทบข้ามพรมแดน (Extra-Territorial Obligations: ETOs) เช่น ปัญหาในบริบทของธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ปัญหาหมอกควัน มลพิษ ฝุ่นขนาดเล็ก ปัญหาแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน การค้ามนุษย์ เป็นต้น ทั้งนี้ เพราะรัฐบาลของประเทศใดประเทศหนึ่งไม่สามารถแก้ปัญหาได้โดยลำพัง ดังนั้น กลไกความร่วมมือของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้การแก้ไขปัญหาประสบความสำเร็จ

ได้มากยิ่งขึ้น และยังรวมไปถึงความร่วมมือกับองค์กรภาคประชาสังคมที่สามารถจะร่วมผลักดันในประเด็นที่เป็นที่สนใจร่วมกัน นอกจากนี้ ยังอาจขยายดำเนินการไปยังกลไกสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ ด้วย

๕.๔ ข้อท้าทายและแนวทางการพัฒนาของ SEANF รวมทั้งบทบาทในอนาคตของ กสม. ไทย

SEANF มีปัจจัยที่เป็นโอกาสและจุดแข็งร่วมกันหลายประการ อาทิ SEANF เกิดจากความร่วมมือของประเทศที่ใกล้ชิดกัน มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่ใกล้กันซึ่งทำให้เดินทางติดต่อกันและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันทำได้สะดวก อย่างไรก็ตาม SEANF ยังคงมีปัจจัยที่เป็นข้อท้าทายหลายประการด้วย

๕.๔.๑ ข้อท้าทายของ SEANF

ปัญหาหรือข้อท้าทายของ SEANF อาจแบ่งได้เป็น ๒ ลักษณะ ดังนี้

(๑) ปัญหาเฉพาะของแต่ละประเทศสมาชิก

แม้สมาชิก SEANF จะมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่ใกล้กัน แต่ก็มี ความแตกต่างของระบบการเมือง การปกครองและระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่สูงมาก การขับเคลื่อนกิจกรรมร่วมในบางประเด็น จึงประสบกับปัญหาความอ่อนไหวภายในประเทศ ซึ่งเชื่อมโยงกับปัจจัยเชิงโครงสร้างภายในประเทศ ซึ่งมีผลต่อการขับเคลื่อนหรือผลักดันฉันทามติให้เกิดขึ้นในนามของ SEANF อย่างมีนัยสำคัญ ทำให้ประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ร้ายแรงซึ่งเป็นสถานการณ์ภายในประเทศ เช่น ปัญหาการก่อการร้ายและความรุนแรง ปัญหาผู้หนีภัยความขัดแย้ง ปัญหาแรงงานข้ามชาติที่ผิดกฎหมาย หรือกรณีการประหารชนกลุ่มน้อยภายในประเทศ ยังคงเป็นปัญหาที่ฝังรากลึก ทั้งนี้ สมาชิก SEANF ก็ได้มีความพยายามในการหยิบยกประเด็นเหล่านี้ขึ้นหารือในที่ประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว นอกจากนี้ สมาชิก SEANF บางสถาบันยังประสบปัญหาที่รัฐบาลไม่ได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินการของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ถูกแทรกแซงโดยรัฐบาล หรือถูกตัดลดงบประมาณ เป็นต้น

(๒) ปัญหาด้านการบริหารจัดการของ SEANF

การที่ SEANF ยังไม่มีสำนักงานเลขาธิการถาวร ทำให้ SEANF ยังขาดความเข้มแข็งในเชิงโครงสร้าง รวมทั้งขาดการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ โดยเฉพาะข้อมูลการดำเนินการที่ผ่านมา ซึ่งที่ผ่านมา SEANF มีความพยายามในการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อใช้เป็นข้อมูลกลางร่วมกัน แต่ยังไม่ประสบกับปัญหาการขาดงบประมาณในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสมาชิกได้หารือกันเพื่อแก้ไขปัญหาชั่วคราว อาทิ การนำข้อมูล โดยเฉพาะในส่วนของ การประชุมไปนำเสนอไว้ในเว็บไซต์ของสมาชิกตามบทบาทการเป็นประธาน SEANF ในแต่ละปี นอกจากนี้ SEANF ยังขาดความต่อเนื่องในการจัดทำกิจกรรมตามแผนยุทธศาสตร์ของ SEANF

๕.๔.๒ แนวทางการพัฒนาความร่วมมือ

จากข้อท้าทายทั้ง ๒ ประการข้างต้น อาจยังไม่สามารถระบุแนวทางการแก้ไขปัญหาหรือแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนได้ ทั้งนี้ ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับบริบทในหลายด้าน อย่างไรก็ตาม อาจเสนอแนวทางการพัฒนาได้ ดังนี้

(๑) การขยายประเด็นความร่วมมืออย่างค่อยเป็นค่อยไป บนฐานของประเด็นความร่วมมือที่เป็นไปได้ (possibility) และเป็นประโยชน์ร่วมกัน (common benefit) ขณะเดียวกัน SEANF จะเป็นพื้นที่ซึ่งสมาชิกได้ประสานความร่วมมือกัน รวมทั้งการประสานความร่วมมือกับกลไกสิทธิมนุษยชนภายนอกอื่น ๆ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งนอกจากจะเป็นการเพิ่มศักยภาพและความเข้มแข็งให้กับ SEANF แล้ว ยังเป็นการส่งเสริมให้ SEANF ได้รับการยอมรับจากสังคมวงกว้างที่มากยิ่งขึ้น

(๒) การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบของ SEANF เช่น การสร้างฐานข้อมูลร่วมกัน การหารือระหว่างเจ้าหน้าที่โดยผ่านระบบการประชุมทางไกลเป็นประจำ และหากการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการ SEANF สำเร็จแล้วจะช่วยให้การดำเนินการต่าง ๆ ของ SEANF เป็นระบบมากขึ้น เกิดความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลเป็นลำดับ ทั้งนี้ SEANF ยังต้องอาศัยระยะเวลาและความชำนาญในการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องต่อไป

๕.๔.๓ บทบาทในอนาคตของ กสม. ไทยในเวทีของ SEANF

(๑) ดังได้กล่าวแล้วว่า แม้ SEANF จะเป็นกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในระดับอนุภูมิภาคที่มีขนาดเล็กมาก แต่ก็เป็กลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ในการเชื่อมโยงความร่วมมือของ กสม. เข้ากับกรอบความร่วมมือในระดับอื่น ๆ รวมทั้งผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ในทุกระดับ ซึ่งความสัมพันธ์ของ SEANF กับกลไกความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนในระดับโลกและระดับภูมิภาคล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อทิศทางการดำเนินการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนของ กสม. และ SEANF ยังมีความเชื่อมโยงร่วมกับกลไกและความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ในภูมิภาคอย่างเข้มแข็ง ทำให้ในขณะนี้ กสม. มีสถานะเป็น “บี” (B) และสามารถมีบทบาทในเวทีของ GANHRI และ APF ได้อย่างจำกัดนั้น ในเวทีของ SEANF กสม. สามารถแสดงบทบาทและความคิดเห็นต่อประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งสามารถมีบทบาทนำได้ในหลายเรื่อง ทำให้ “เสียง” และ “พลัง” ในการขับเคลื่อนประเด็นสิทธิมนุษยชนของ กสม. ในเวทีระหว่างประเทศไม่สะดุดหรือหยุดหายไป ด้วยการพัฒนาประเด็นใหม่ ๆ ในการประชุม เพื่อให้มีการหารือหรือขับเคลื่อนร่วมกันระหว่างสมาชิก ในขณะเดียวกันก็เป็นโอกาสสำหรับเจ้าหน้าที่ในการพัฒนาการทำงาน โดยเฉพาะทักษะการนำเสนอ รวมถึงการขยายองค์ความรู้ประเด็นสิทธิมนุษยชนในเวทีระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ในช่วงที่ผ่านมาสมาชิก SEANF ซึ่งรวมไปถึง กสม. ด้วย มักสลับสับเปลี่ยนกันเข้าไปมีบทบาทสำคัญในเวทีของ GANHRI และ APF ซึ่งรวมทั้ง SCA ด้วยเสมอ ดังนั้น ความร่วมมือและภาพลักษณ์ที่ดีของ กสม. ในเวที SEANF จึงถือเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญต่อความสำเร็จ ความร่วมมือ และภาพลักษณ์ที่ดีของ กสม. ในเวทีของ GANHRI และ APF รวมทั้งเวทีความร่วมมือระหว่างประเทศอื่น ๆ ต่อไป

(๒) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) จะต้องทำหน้าที่ประธาน SEANF ครั้งต่อไป ในปี ๒๕๖๗ ซึ่งก่อนที่จะถึงช่วงเวลานั้น สำนักงาน กสม. จะต้องเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านทรัพยากรบุคคล โครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนประเด็นสารัตถะต่าง ๆ ให้มีความพร้อม เพื่อให้ กสม. สามารถทำหน้าที่ประธาน SEANF ในรอบของตนได้อย่างดีที่สุด

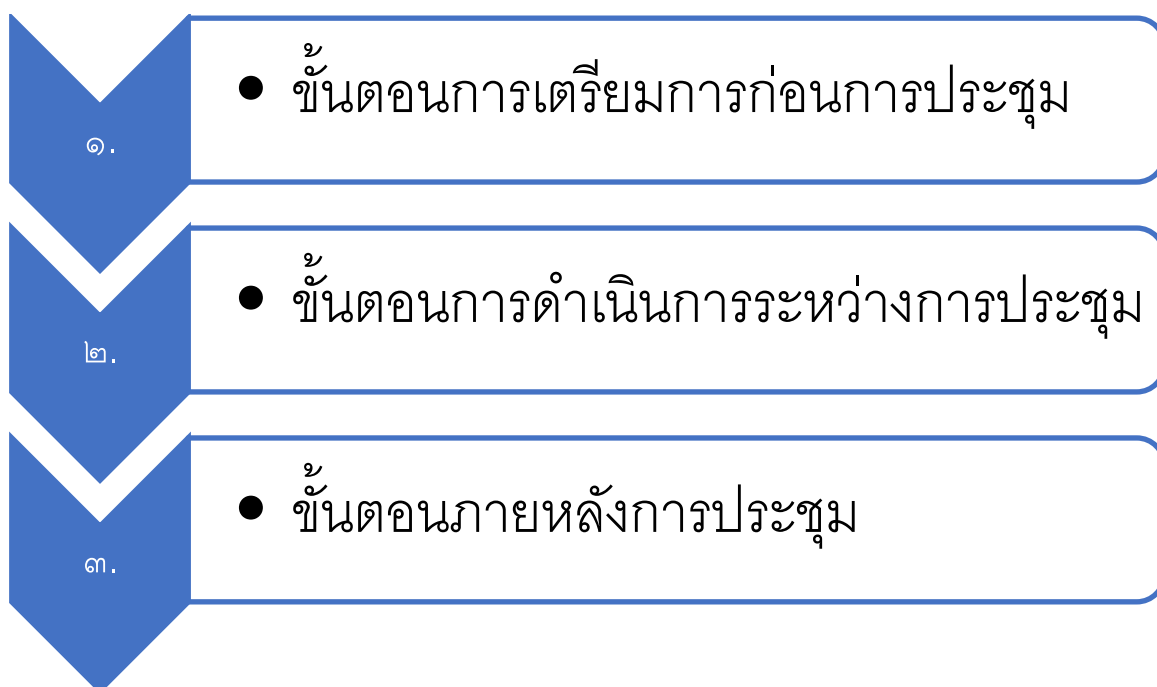

บทที่ ๖

ขั้นตอนและกระบวนการเข้าร่วมการประชุมของ SEANF

สาระสำคัญในบทนี้เป็นการนำเสนอขั้นตอนและการเตรียมการเข้าร่วมการประชุมของ SEANF เพื่อให้ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้บริหารสำนักงาน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการประชุมของ SEANF ได้ทราบถึงขั้นตอน และการเตรียมการเข้าร่วมการประชุมของ SEANF ในภาพรวม ซึ่งประกอบด้วย (๑) การประชุมประจำปี (๒) การประชุมระดับเจ้าหน้าที่ และ (๓) การประชุมพิเศษหรือการประชุมตามแผนงาน/โครงการ และ (๔) การประชุมคณะกรรมการ ซึ่งมีขั้นตอนและการเตรียมการโดยแบ่งออกเป็น ๓ ช่วง ได้แก่

โดยแต่ละขั้นตอนการเตรียมการทั้งหมดนี้จะแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ ด้านวิชาการและด้านธุรการ

การเตรียมการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน

ด้านวิชาการ	ด้านธุรการ
การเตรียมการด้านสารัตถะหรือเนื้อหาสาระของการประชุม ซึ่งผลลัพธ์สุดท้ายของการเตรียมการในขั้นตอนนี้ คือ การมีเอกสารประกอบการประชุมที่ประกอบด้วยข้อมูลภูมิหลังความเป็นมา กฎหมายและ/หรือหลักการที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลการดำเนินการของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและ/หรือหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งความเห็นและท่าทีของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อประเด็นต่าง ๆ ซึ่งจัดเรียงตามระเบียบวาระของการประชุม	การบริหารจัดการในเรื่องทรัพยากร เช่น งบประมาณ บุคลากร และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น การเตรียมการด้านสถานที่ การเดินทาง ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นกระบวนการขออนุมัติที่เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมประชุม องค์ประกอบ คณะบุคคล การเดินทาง การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการประสานงานต่าง ๆ เช่น การประสานงานกับสมาชิก SEANF อื่น ๆ การประสานงานกับกระทรวงการต่างประเทศ การประสานงานกับสำนักต่าง ๆ ในสำนักงาน กสม.

โดยปกติ การเตรียมการทั้ง ๒ ส่วน จะดำเนินการโดยควบคู่กันไป เพื่อให้การเข้าร่วมการประชุมมีความพร้อมมากที่สุดและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

๖.๑ ขั้นตอนการเตรียมการก่อนการประชุม

ครอบคลุมการเตรียมการทั้งหมดทั้งด้านวิชาการและด้านธุรการ โดยเริ่มตั้งแต่การได้รับหนังสือเชิญเข้าร่วมการประชุม การเตรียมการก่อนการประชุม การประสานงานและการขอรับข้อมูลเพิ่มเติม การจัดทำท่าทีและสารัตถะในการประชุมของ กสม. การเสนอให้ที่ประชุม กสม. พิจารณาการเข้าร่วม และการจัดทำเอกสารประกอบการประชุม ซึ่งโดยปกติ ขั้นตอนและการเตรียมการก่อนการประชุมจะมีเวลาเตรียมการอย่างน้อย ๑ เดือน นับตั้งแต่วันที่ได้รับหนังสือเชิญอย่างเป็นทางการ พร้อมระเบียบวาระการประชุมจากเจ้าภาพการประชุม และสมาชิก SEANF จะมีการปรึกษาหารือเพื่อสอบถามความเห็นเกี่ยวกับระเบียบวาระและกำหนดการประชุมโดยผ่านการประสานงานล่วงหน้าระหว่างเจ้าหน้าที่ของสมาชิก SEANF โดยเมื่อได้รับความเห็นที่ชัดเจนแล้ว เจ้าภาพการประชุมก็จะจัดส่งหนังสือเชิญ พร้อมร่างกำหนดการและระเบียบวาระ (provisional agenda) เพื่อให้สมาชิกพิจารณาและเตรียมการอย่างเป็นทางการ ดังนั้น ในระหว่างที่สมาชิกยังไม่ได้รับหนังสือเชิญอย่างเป็นทางการ สมาชิกแต่ละสถาบันสามารถจะเตรียมการล่วงหน้าในประเด็นต่าง ๆ ได้โดยคู่ขนานกันไป โดยเฉพาะในประเด็นที่ต้องมีการพิจารณาต่อเนื่องจากการประชุมครั้งที่ผ่านมา

**(๑) องค์ประกอบคณะผู้แทนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ในการประชุมของ SEANF**

๖.๒ ขั้นตอนการดำเนินการระหว่างการประชุม

โดยปกติ สมาชิก SEANF แต่ละสถาบันจะมีการแต่งตั้งองค์ประกอบคณะผู้แทนที่เข้าร่วมการประชุม เพื่อแจ้งให้เจ้าภาพการประชุมทราบอย่างเป็นทางการ ในระหว่างการประชุม ประธาน SEANF หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจะทำหน้าที่ประธานการประชุมซึ่งจะดำเนินการการไปตามระเบียบวาระที่ได้กำหนดไว้ โดยร่างระเบียบวาระการประชุมจะได้รับการพิจารณาให้การรับรอง (Adoption of Agenda) ในวันที่มีการประชุมวันแรกและเป็นวาระแรก โดยหากจะมีการเปลี่ยนแปลงกำหนดการและระเบียบวาระการประชุม ประธานที่ประชุมจะต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิก SEANF ก่อน นอกจากนี้ ก่อนการเข้าสู่การประชุมตามระเบียบวาระ ประธานที่ประชุมจะให้สมาชิก SEANF แนะนำตัวสั้น ๆ ต่อที่ประชุม ได้แก่ ชื่อ-สกุล และตำแหน่ง ขององค์ประกอบของคณะผู้แทนที่เข้าร่วมการประชุม

อนึ่ง นอกจากการประชุมหารืออย่างเป็นทางการโดยผ่านเวทีของการประชุมอย่างเป็นทางการแล้ว ช่วงเวลาของการหารือแบบไม่เป็นทางการระหว่างสมาชิกนั้นมีความสำคัญมากเช่นกัน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของ SEANF ให้เป็นไปอย่างราบรื่นมากยิ่งขึ้น การรับทราบข้อมูลอื่น ๆ นอกเหนือจากการประชุม การสื่อสารข้อความหรือข้อมูลอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนือการประชุม สมาชิก SEANF จึงมักจะใช้เวลาดังกล่าวในการปรึกษาหารือกันในเรื่องอื่น ๆ

ในส่วนของเจ้าหน้าที่สนับสนุนการประชุมนั้น จะมีหน้าที่ในการสนับสนุนภารกิจของคณะผู้แทนตลอดทั้งการประชุม ซึ่งรวมไปถึงการติดตามประเด็นและมติของการประชุม การจดบันทึกการประชุม การสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การประสานงานต่าง ๆ ในระหว่างการประชุม รวมทั้งการเตรียมการล่วงหน้าในแต่ละวันเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ที่อาจไม่ได้คาดการณ์หรือเตรียมการไว้ล่วงหน้า

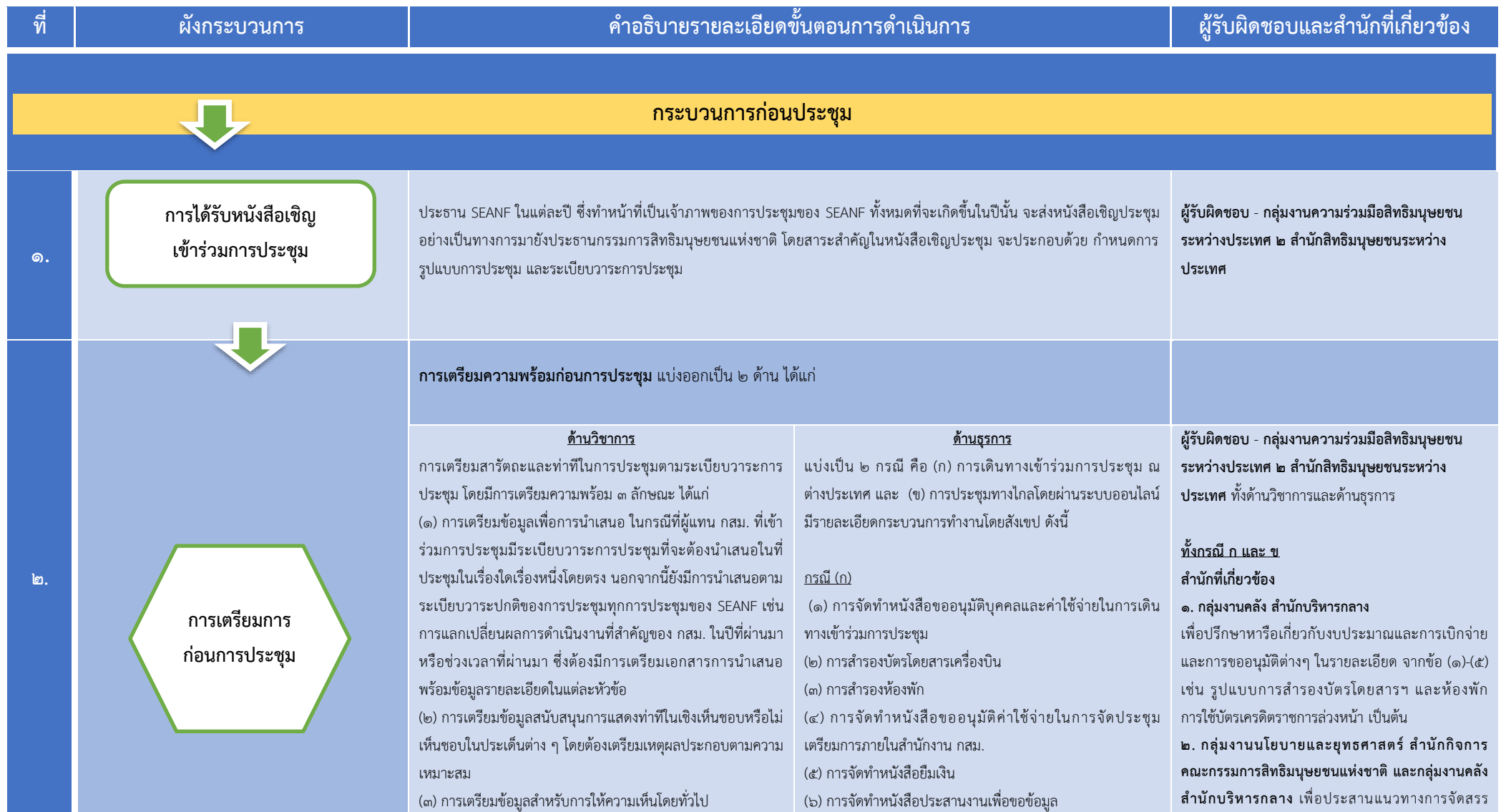
๖.๓ ขั้นตอนภายหลังการประชุม

เป็นการนำสรุปผลการประชุมซึ่งประกอบด้วย มติ การรับทราบ การรับรอง หรือการเห็นชอบ ให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป กลับมาจัดทำเป็นรายงานสรุปผลการประชุมเพื่อนำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือเสนอประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อทราบหรือพิจารณาแล้วแต่กรณี จากนั้นสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยสำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ จะดำเนินการนำผลของการประชุมมาขับเคลื่อนโดยการถ่ายทอดให้แก่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการขับเคลื่อนร่วมกับองค์กรภายนอกสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตลอดจนการวางแผนแนวทางในการติดตามประเด็นระยะยาว

ซึ่งนอกจากจะเป็นการนำความรู้และประสบการณ์มาถ่ายทอดสู่การปฏิบัติแล้ว ขณะเดียวกันยังเป็นการรับข้อมูลใหม่ ๆ เพื่อนำไปใช้ในการขับเคลื่อนประเด็นในเวทีการประชุมระดับภูมิภาคของ SEANF ได้ด้วย

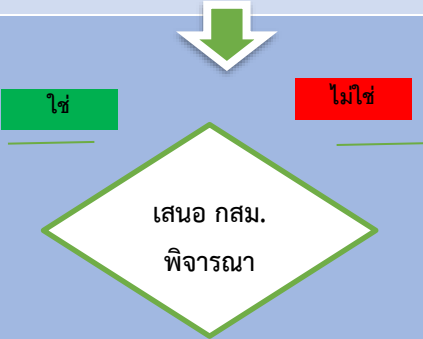
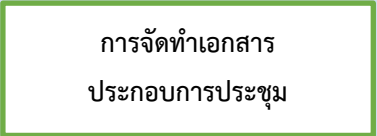
คู่มือการดำเนินงานของ SEANF เล่มนี้ ได้มีการจัดทำ
แผนผังขั้นตอนและกระบวนการเข้าร่วมการประชุม
ของ SEANF เพื่อเพิ่มความเข้าใจในกระบวนการ
ขั้นตอน และการเตรียมการโดยละเอียด ดังมี
รายละเอียดตามที่ปรากฏข้างท้ายบทนี้

แผนผังขั้นตอนกระบวนการเข้าร่วมการประชุมของ SEANF

ที่	ผังกระบวนการ	คำอธิบายรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการ		ผู้รับผิดชอบและสำนักที่เกี่ยวข้อง
			(7) การจัดทำหนังสือเชิญประชุมเพื่อเตรียมการในการจัดทำสารัตถะและทำหนังสือถึงหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้อง (8) การจัดทำหนังสือเดินทางราชการ กรณีหนังสือเดินทางมีอายุเหลือน้อยกว่า ๖ เดือน <u>กรณี (๗)</u> สำหรับกรณี (๗) นั้น จะตัดขั้นตอนที่เกี่ยวกับการเดินทางไปต่างประเทศทั้งหมด แต่จะต้องมีการจัดเตรียมสถานที่สำหรับการประชุม ความพร้อมของอุปกรณ์ สัญญาณอินเทอร์เน็ต และรวมถึงการทำความเข้าใจแอปพลิเคชันสำหรับการประชุมต่างๆ ล่วงหน้า	งบประมาณ เช่น การขออนุมัติงบประมาณใหม่ หรือเปลี่ยนแปลงงบประมาณ เป็นต้น *กรณีที่ใช้งบประมาณไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณฯ <u>กรณี ข</u> ๓. สำนักดิจิทัลสิทธิมนุษยชน เพื่อการเตรียมการเกี่ยวกับความพร้อมของอุปกรณ์และสัญญาณอินเทอร์เน็ต
๓.	การประสานงาน และการขอรับข้อมูล	ด้านวิชาการ มีการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในสำนักงาน กสม. และหน่วยงานภายนอก เช่น ข้อมูลในส่วนที่เป็นคดีดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐในประเด็นที่เกี่ยวข้องตามที่ปรากฏในวาระการประชุม เพื่อให้เห็นภาพการทำงานของทั้งกลไกของรัฐและสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เค้าโครงของการจัดทำสารัตถะในการประชุม เน้นที่เป็นประเด็น/เรื่อง/สถานการณ์เด่นหรือสำคัญใน 6 ด้านตามกรอบระยะเวลาที่ต้องการข้อมูล ดังนี้ (๑) ด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (๒) ด้านการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน (๓) ด้านการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ซึ่งรวมถึงการจัดทำข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนที่สำคัญ (๔) ด้านการเฝ้าระวังและประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน (๕) ด้านการทำงานร่วมกับผู้มีส่วนได้เสียและองค์กรอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ	ด้านธุรการ แบ่งเป็น ๒ กรณี <u>กรณี (ก) การขอข้อมูลจากหน่วยงานภายนอก</u> (๑) ต้องมีการศึกษาและประสานงานเบื้องต้นกับหน่วยงานที่มีการติดต่อคล้อยกับเรื่องที่ต้องการข้อมูล (๒) จัดทำหนังสือถึงผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานเพื่อประสานขอข้อมูล <u>กรณี (ข) กรณีการขอข้อมูลภายในสำนักงาน กสม.</u> (๑) ประสานสำนักที่เกี่ยวข้อง (๒) จัดทำหนังสือขอข้อมูลหรือจัดทำหนังสือเชิญประชุมเพื่อรับฟังข้อมูลแล้ว แต่กรณี (๓) ดำเนินงานด้านธุรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประชุมภายในสำนักงานฯ	ผู้รับผิดชอบ - กลุ่มงานความร่วมมือสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ๒ สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ สำนักที่เกี่ยวข้อง กรณี (ก) สำนักบริหารกลาง - จัดส่งหนังสือถึงหน่วยงานภายนอก กรณี (ข) ประสานขอข้อมูล หรือจัดประชุมเพื่อเตรียมการฯ โดยมีสำนักที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ (๑) สำนักบริหารกลาง - ข้อมูลใน (๖) (๒) สำนักกิจการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ - ข้อมูลใน (๖) (๓) สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน - ข้อมูลใน (๑) (๔) สำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน - ข้อมูลใน (๒) (๕) สำนักเฝ้าระวังและประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน - ข้อมูลใน (๑) และ (๖) (๖) สำนักมาตรฐานและติดตามการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน - ข้อมูลใน (๑) (๗) สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ - ข้อมูลใน (๕)

ที่	ผังกระบวนการ	คำอธิบายรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการ		ผู้รับผิดชอบและสำนักที่เกี่ยวข้อง
				และ (๖) (๘) สำนักกฎหมาย - ข้อมูลใน (๓)
๔.		<u>ด้านวิชาการ</u> นำข้อมูลที่ได้รับมาประมวลหรือวิเคราะห์เพื่อนำไปใช้ในการจัดทำสารัตถะและท่าทีในการประชุมตามระเบียบวาระต่าง		ผู้รับผิดชอบ - กลุ่มงานความร่วมมือสิทธิมนุษยชน ระหว่างประเทศ ๒ สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
๕.		<u>ด้านวิชาการ</u> คือ การพิจารณาข้อมูลสารัตถะและท่าทีในการประชุม ซึ่งที่ประชุมอาจมีมติ ๒ แนวทาง ดังนี้ (๑) ใช่ คือ เห็นชอบให้ดำเนินการต่อไปตามที่เสนอ หรือ (๒) ไม่ใช่ คือ ยังไม่เห็นชอบตามที่เสนอ โดยอาจให้มีการนำกลับไปปรับปรุงหรือแก้ไขข้อมูลเพิ่มเติม		ผู้รับผิดชอบ - กลุ่มงานความร่วมมือสิทธิมนุษยชน ระหว่างประเทศ ๒ สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
๖.		<u>ด้านธุรการ</u> (๑) รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย สารัตถะและท่าทีของ กสม. และเอกสารประกอบที่สำคัญ มารวมเข้าด้วยกันเพื่อจัดทำเป็นเอกสารประกอบการประชุม (๒) เสนอประธาน กสม. ให้ความเห็นชอบ		ผู้รับผิดชอบ - กลุ่มงานความร่วมมือสิทธิมนุษยชน ระหว่างประเทศ ๒ สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ที่	ผังกระบวนการ	คำอธิบายรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบและสำนักที่เกี่ยวข้อง
กระบวนการระหว่างการประชุม			
๗.	 การเข้าร่วมการประชุม 	ในการประชุมของ SEANF สมาชิก SEANF แต่ละสถาบันจะมีองค์ประกอบคณะผู้แทน ประกอบด้วย ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่สำนักงาน การดำเนินการระหว่างการประชุม (๑) หัวหน้าคณะผู้แทน หรือผู้แทน จะเป็นผู้นำเสนอท่าทีว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ สนับสนุนหรือไม่สนับสนุน หรือไม่แสดงความคิดเห็นในแต่ละประเด็น ตามที่ได้เตรียมการไว้ ซึ่งเจ้าหน้าที่สำนักงานจะเตรียมเพิ่มข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้แล้วโดยจัดเรียงตามระเบียบวาระการประชุม (๒) เจ้าหน้าที่สำนักงานทำหน้าที่รับฟังการประชุม ติดตามประเด็นในการประชุม จัดบันทึกการประชุม และสนับสนุนหัวหน้าคณะผู้แทนในระหว่างการประชุมอย่างใกล้ชิด รูปแบบในการประชุม การประชุมของ SEANF มีรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ (๑) การประชุมในสถานที่ (๒) การศึกษาดูงานนอกสถานที่ ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้จัดการประชุมว่าจะจัดขึ้นในรูปแบบใด และมีการอำนวยความสะดวกอย่างไรบ้าง (๓) รูปแบบอื่น ๆ เช่น การหารือนอกห้องประชุมในประเด็นที่มีความสำคัญระหว่างสมาชิก (แบบไม่เป็นทางการ) หมายเหตุ นอกจากการประชุมตามระเบียบวาระปกติแล้ว การพบปะกันระหว่างพักการประชุมก็ยังเป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่สมาชิก SEANF จะได้มีโอกาสทำความรู้จักกับสมาชิกอื่น ๆ เพื่อเป็นการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างกัน และเป็นช่วงเวลาที่สามารถแสดงความคิดเห็นหรือการหารือแบบไม่เป็นทางการในประเด็นตามระเบียบวาระการประชุม อันจะช่วยให้บรรยากาศในการประชุมเป็นไปในทิศทางที่ดี และมีความเป็นกันเอง ซึ่งโดยปกติ การประชุมในเวทีของ SEANF นั้น จะมีลักษณะที่ไม่ได้เป็นทางการมากนัก เนื่องจากสมาชิกมีจำนวนน้อย และค่อนข้างใกล้ชิดกันมากอยู่แล้วจากการประสานงานหรือการประชุมร่วมกันในระดับภูมิภาคหรือในระดับนานาชาติในประเด็นต่าง ๆ ดังนั้น การเตรียมการเพื่อทำความรู้จักกับเพื่อนสมาชิก โดยการศึกษาภูมิหลัง ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา สังคม เศรษฐกิจ หรือการเมือง เพื่อประกอบการทำความเข้าใจในบริบทที่เกี่ยวข้องจะเป็นประโยชน์ในการสร้างความคุ้นเคยกับสมาชิกอื่น ๆ การเตรียมการระหว่างวัน (๑) การทบทวนประเด็นและมติภายหลังเสร็จสิ้นการประชุมในแต่ละวันของคณะผู้แทน	ผู้รับผิดชอบ - กลุ่มงานความร่วมมือสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ๒ สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ที่	ผังกระบวนการ	คำอธิบายรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบและสำนักที่เกี่ยวข้อง
		(๒) การเตรียมการสำหรับระเบียบวาระการประชุมในวันถัดไปของคณะผู้แทน เช่น การยืนยันหรือการทบทวนแนวทางการแสดงท่าที การเพิ่มเติมข้อมูลหรือปรับแก้ข้อมูลที่ต้องการนำเสนอ	
กระบวนการภายหลังการประชุม			
๘.	การสรุปผลการประชุม	แถลงการณ์สรุปผลการประชุม ก่อนปิดการประชุม ที่ประชุมของ SEANF จะมีการจัดทำและให้การรับรองแถลงการณ์สรุปผลการประชุม (Concluding Statement) ซึ่งเจ้าภาพการประชุมจะจัดทำให้แล้วเสร็จพร้อมกับการปิดการประชุมในทันที เพื่อให้สมาชิกสามารถพิจารณาและรับรองได้พร้อมกับการปิดการประชุม อย่างไรก็ตาม ภายหลังการประชุม เจ้าภาพการประชุมอาจให้สมาชิกพิจารณาการแก้ไขต่าง ๆ ในรายละเอียดอีกครั้งภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้เอกสารมีความสมบูรณ์ครบถ้วนในสาระสำคัญ ก่อนที่จะนำไปเผยแพร่ในช่องทางต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ หรือ Facebook ของ SEANF ต่อไป รายงานสรุปผลการประชุม สำนักงาน กสม. โดยสำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ จะจัดทำสรุปผลการประชุมเพื่อเสนอให้ที่ประชุมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ด้านบริหาร เพื่อทราบหรือเพื่อพิจารณา หากมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาต่อเนื่อง	ผู้รับผิดชอบ - กลุ่มงานความร่วมมือสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ๒ สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
๙.	การขับเคลื่อนผลการประชุม	การขับเคลื่อนผลการประชุมให้เกิดผลเป็นรูปธรรม สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ จะดำเนินการนำผลของการประชุมมาเผยแพร่หรือถ่ายทอดสู่การปฏิบัติในสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติโดยผ่านช่องทางต่าง ๆ ดังนี้ (๑) การแจ้งเวียนภายในสำนักงานฯ (๒) การเผยแพร่บนเว็บไซต์ของสำนักงานฯ (๓) การจัดประชุมหารือโดยเชิญผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเข้าร่วมรับฟังผลการประชุม เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่ (๔) การขับเคลื่อนผลการประชุมในประเด็นเฉพาะที่ SEANF มีเอกสารผลลัพธ์ร่วมกัน โดยผ่านการประชุมกลุ่มเฉพาะ (focus group) สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในประเด็นที่เกี่ยวข้องด้วย รวมทั้งการขับเคลื่อนร่วมกับองค์กรภายนอกสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตลอดจนการวางแผนแนวทางในการติดตามประเด็นในระยะยาว ซึ่งนอกจากจะเป็นการนำความรู้และประสบการณ์มา	ผู้รับผิดชอบ - กลุ่มงานความร่วมมือสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ๒ สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ที่	ผังกระบวนการ	คำอธิบายรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบและสำนักที่เกี่ยวข้อง
		ถ่ายทอดสู่การปฏิบัติแล้ว ขณะเดียวกันยังเป็นการรับข้อมูลใหม่ ๆ เพื่อนำไปใช้ในการขับเคลื่อนประเด็นในเวทีการประชุมระดับภูมิภาคของ SEANF ได้ด้วย	

บรรณานุกรม

เสรี นนทสุติ และคณะ. (๒๕๕๙). รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง พันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนของประชาคมอาเซียน (*Human Rights Obligations of the ASEAN Community*). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

อดิศักดิ์ กัญชูช ญ อยู่ธยา และคณะ. (๒๕๕๘). มาตรฐานและแนวทางการดำเนินงานของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

Association of Southeast Asian Nations. (2010). *ASEAN Publications*. Retrieved from https://asean.org/resources_cat/asean-publications-3/

German-Southeast Asian Center of Excellence for Public Policy and Good Governance (CPG). (2019). *Human Rights in Southeast Asia and the ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights (AICHR)*. Retrieved from <https://www.cpg-online.de/2019/07/01/human-rights-in-southeast-asia-and-the-asean-intergovernmental-commission-on-human-rights-aichr/>

Hooi, K. Y. (2015). *Southeast Asia National Human Rights Institutions: Extending ASEAN Norms*. Retrieved from <https://shapesea.com/what-we-do/research/research-grants/khoo-ying-hooi/>.

Hooi, K. Y. (2019). *National Human Rights Institutions in Southeast Asia: Potential and Challenges*. Retrieved from <https://shapesea.com/publication/national-human-rights-institutions-in-southeast-asia-potential-and-challenges/>.

OHCHR South-East Asia Regional Office. (2012). *OHCHR Collaboration with AICHR: the ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights (AICHR)*. Retrieved from <https://bangkok.ohchr.org/support-to-asean-aichr/>.

OHCHR. (2012). *UN official welcomes ASEAN commitment to human rights, but concerned over declaration wording*. Retrieved from <https://news.un.org/en/story/2012/11/426012#.UPgVKGckSOI>.

- Rosser, A., Macdonald, K., and Setiawan, K. (2020). *Pandemics, Politics, and Principles: Business and Human Rights in Southeast Asia in a Time of Crisis: Despite obstacles, the business and human rights agenda has gained some traction in the region.* Retrieved from <https://thediplomat.com/2020/08/pandemics-politics-and-principles-business-and-human-rights-in-southeast-asia-in-a-time-of-crisis/>.
- Service for Foreign Policy Instruments, European Commission. (2019). *Action Document for Business and Human Rights in Asia.* Retrieved from https://ec.europa.eu/fpi/sites/fpi/files/annexe__business_and_human_rights_in_asia_part1_v2.pdf.
- Sharom, A., Petcharamesree, S., and Sumarlan, Y. (2016). *Breaking the Silence.* Southeast Asian Human Rights Studies Network (SEAHRN): Kampus UI Depok.
- The Working Group for an ASEAN Human Rights mechanism. (2020). *Why We Need an Human Rights Mechanism.* Retrieved from <https://aseanhrmech.org/why-we-need-an-hr-mechanism/>.
- UNHRC. (2012). *An Open Letter from the Coordination Committee of the Special Procedures of the Human Rights Council on the draft ASEAN Human Rights Declaration: ASEAN Human Rights Declaration should maintain international standards.* Retrieved from <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=14864>.

ภาคผนวก

บัญชี QR Code

ลำดับ	รายการ	QR Code
-	บัญชีคำย่อ	
บทที่ ๑ บทนำ		
(๑)	สาระสำคัญของกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter)	
(๒)	สาระสำคัญของปฏิญญาสิทธิมนุษยชนอาเซียน (ASEAN Human Rights Declaration: AHRD)	
(๓)	ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทกลไกสิทธิมนุษยชนของอาเซียน	
บทที่ ๒ ความเป็นมาและโครงสร้างของกรอบความร่วมมือ SEANF		
(๑)	ลำดับช่วงเวลาของการจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	
(๒)	ปฏิญญาความร่วมมือของ SEANF (SEANF Declaration of Cooperation)	
(๓)	ข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิก SEANF ทุกสถาบัน	

ลำดับ	รายการ	QR Code
(๔)	ลำดับการทำหน้าที่ประธาน SEANF	
(๕)	สรุปผลการประชุมประจำปีของ SEANF ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ ถึงปัจจุบัน	
(๖)	สรุปสาระสำคัญของข้อบังคับการดำเนินงาน (Rules of Procedure: RoP) ของ SEANF	
(๗)	ข้อบังคับการดำเนินงาน (RoP) ของ SEANF (ฉบับเต็ม)	
(๘)	ความเป็นมาของการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวร SEANF	
(๙)	หน้าที่และอำนาจของสำนักเลขาธิการถาวร SEANF ตามข้อบังคับการดำเนินงาน (RoP)	
บทที่ ๓ รูปแบบการดำเนินงานและกลไกภายใต้ความร่วมมือของ SEANF		
(๑)	ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการประชุมระดับเจ้าหน้าที่ (TWG)	
(๒)	วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของ SEANF	
(๓)	แผนยุทธศาสตร์ของ SEANF (SEANF Strategic Plan)	
(๔)	การดำเนินการตามประเด็นยุทธศาสตร์ด้านสิทธิมนุษยชน (Strategic Human Rights Priorities) ของ SEANF ที่สำคัญ ระหว่างปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔	

ลำดับ	รายการ	QR Code
บทที่ ๔ ความร่วมมือระหว่าง SEANF กับกลไกและความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชน ในระดับโลกและระดับภูมิภาค		
(๑)	ข้อมูลเกี่ยวกับ GANHRI	
(๒)	ข้อมูลเกี่ยวกับ APF	
(๓)	สถานะของสมาชิก SEANF	
(๔)	ตัวอย่างการดำเนินการฝึกอบรมที่ APF จัดให้กับ SEANF	
(๕)	ตัวอย่างบทบาทที่สำคัญของสมาชิก SEANF ในกรอบความร่วมมือ ของ GANHRI และ APF	
(๖)	ตัวอย่างกิจกรรมความร่วมมือร่วมกับผู้มีส่วนได้เสียในภูมิภาคที่ สำคัญ	
บทที่ ๕ ประมวลและวิเคราะห์บทบาทของ กสม. ในกรอบความร่วมมือ SEANF: ความสำเร็จและความท้าทาย		
-	บทบาทของ กสม. ในการสนับสนุนการจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชน แห่งชาติของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	
บทที่ ๖ ขั้นตอนและการเตรียมการเข้าร่วมการประชุมของ SEANF		
-	องค์ประกอบคณะผู้แทนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการประชุมของ SEANF	